МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

МАСЛІЙ НАТАЛЯ ДМИТРІВНА

УДК 334-044.247:330.47

ІНТЕГРАЦІЙНІ ФОРМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

КИЇВ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова Міністерства освіти і науки України

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор
Князєва Олена Альбертівна,
Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри економіки підприємства та корпоративного управління.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Карпенко Оксана Олександрівна,
Державний університет інфраструктури та технологій Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування;

доктор економічних наук, доцент
Колосок Валерія Михайлівна,
Приазовський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри транспортного менеджменту і логістики;

доктор економічних наук, доцент
Яцкевич Інна Володимирівна,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри економічної та фінансової політики.

Захист відбудеться «18» вересня 2019 р. об 11^{00} годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.861.03 Державного університету телекомунікацій Міністерства освіти і науки України за адресою: 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 7. Конференцзала.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного університету телекомунікацій за адресою: 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 7.

Автореферат розісланий «15» серпня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **А.М. Сорока**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інтеграційні процеси, що відбуваються у світі, поступово імплементуються в діяльність національних підприємств. Для України, яка знаходиться у складному соціально-економічному становищі, розвиток нових інтеграційних форм у підприємницькій діяльності стає передумовою стабілізації економічної ситуації. Важливу роль у подальшому сталому розвитку економіки та соціуму відіграє сфера зв'язку та інформатизації. Саме вона, створюючи інноваційну та технологічну складову соціально-економічного розвитку держави, є одним із пріоритетних і важливих напрямків економіки України в період глобалізації та переходу до цифрової економіки і суспільства, інтеграції України у глобальний інформаційний простір.

Втім розвиток інтеграційних процесів у сфері зв'язку та інформатизації протікає повільно з низки чинників, серед яких не останнє місце займає недоопрацьованість теоретичного базису та прикладного методичного інструментарію розвитку підприємств на засадах інтеграції. Тому виникає науково-прикладна проблема теоретичного обґрунтування, методологічного забезпечення та практичної реалізації інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації, що й обумовлює спрямованість дисертаційної роботи.

Теоретичним аспектам та практичним підходам до інтеграційних форм розвитку підприємств присвячена велика кількість наукових робіт: Азоєва Г., Амоші О., Андрушківа Б., Ансоффа І., Бажала Ю., Білоруса О., Вальтера Ж., Варналія З., Воронкової А., Гаєця В., Гальперіна С., Градова А., Гуцала І., Дайкера Д., Долішнього М., Друкера П., Дудара Є., Зечмістера Е., Зінов'євої І., Кадієвського В., Карачини Н., Кизима М., Кирич Н., Князя С., Крейдич І., Крикавського Є., Крупки М., Кузьміна О., Лук'янової В., Мельник О., Мних О., Мокія А., Панухник О., Петровича Й., Пилипенка А., Піннінгса Й., Погайдак О., Пономаренка В., Портера М., Римара М., Стадник В., Томпсона А., Устенка С., Фатхундінова Р., Хомина П., Череп А., Чумаченка М., Чухна А., Чухрай Н., Шкільняка М., Щербакова О., Юданова А. та ін. Окремі аспекти розвитку підприємств сфери зв'язку досліджували: Апарова О. В., Боняр С. М., Ващенко О. П., Верескун М. В., Виноградова О. В., Войнаренко М. П., Гудзь О. Є., Гусєва О. Ю., Зеліско І. М., Карпенко О. О., Князєва О. А., Ковшова І. О., Колосок В. М., Лазоренко Л. В., Охрименко І. В., Стецюк П. А., Сьомкіна Т. В., Яцкевич І.В. та інші. Саме сфера зв'язку та інформатизації є одним із пріоритетних і важливих напрямків економіки України в період глобалізації та переходу до цифрової економіки і суспільства. Існуючі наукові доробки розкривають низку питань щодо техніко-економічних аспектів розвитку цієї сфери та окремих підприємств, але не вирішують проблеми формування науково-методологічних підходів та прикладних механізмів щодо інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації як таких, що здатні призвести до сталого збалансованого розвитку.

Складність та багатогранність питань, пов'язаних із необхідністю побудови наукових основ та прикладних механізмів інтеграційних процесів, обумовлюють актуальність тематики дослідження, структуру та зміст дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, ПВНЗ «Західнодонбаський інститут економіки та управління» Національної металургійної академій України, а саме: «Дослідження пріоритетних напрямів регіональної політики в економічній сфері» (№ ДР 0110U007602, 2010-2015), в межах якої визначено вплив геополітичного фактора на стратегію розвитку Одеського регіону; «Стратегічні орієнтири модернізації економіки України та її регіонів» (№ ДР 0114U001554, 2014-2018), де автором обґрунтовано підходи до підвищення ефективності трудової діяльності управлінського персоналу в контексті забезпечення зростання економічної ефективності діяльності підприємств; «Дослідження фінансово-економічних напрямів забезпечення сталого розвитку держави, регіонів, суб'єктів господарювання» (№ ДР 0115U003910, 2015-2020), в межах якої розроблені науково-прикладні підходи до діагностики фінансово-економічної доцільності інтеграції суб'єктів господарювання; «Методологія регіонального економічного розвитку» (№ ДР 0102U000369, 2002-2015), де автором виявлено проблеми та визначено перспективи формування кластерної моделі економічного розвитку регіонів України; «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (№ ДР 0107U001146, 2006-2015), в межах якої визначено політику розвитку бізнес-взаємодії підприємств з потенційними партнерами; «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» (№ ДР 0116U008360, 2017-2018) та ініційованої теми «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (№ ДР 0116U006782, 2016-2022), в межах яких обґрунтовано організаційно-економічні основи інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методологічних та прикладних засад побудови інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації в умовах цифровізації економіки.

Досягнення поставленої мети обумовило вирішення наступних завдань:

– дослідити генезис теорії інтеграції у процесі економічного розвитку, розвинути теоретичні та методологічні основи процесу інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації;

– з позиції основних принципів державно-приватного партнерства систематизувати ієрархічні рівні нормативного регулювання діяльності інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації;

– виявити вплив геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів та доопрацювати основні критерії оцінки цього впливу із урахуванням реалій сьогодення;

– провести аналіз характеру і впливу ринкових чинників та економіко-правового середовища на розвиток підприємств сфери зв'язку та інформатизації в Україні, на підставі чого систематизувати ієрархічні рівні регулювання інтеграційних процесів на макро-, мезо- та мікрорівнях;

– доопрацювати теоретичні та прикладні засади моделювання розвитку економічних систем та побудувати багатофакторну модель розвитку сфери зв'язку та інформатизації України із урахуванням процесів циклічності;

– здійснити діагностику, моніторинг та сегментний аналіз розвитку ринку зв'язку та інформатизації, на підставі чого побудувати біфуркаційну модель розвитку сфери зв'язку та інформатизації під впливом кризових явищ;

– обгрунтувати науковий підхід та прикладні інструменти визначення потенційних партнерів та розробити методику розрахунку потенціалу їхньої сумісності;

– узагальнити концептуальні основи й складові механізму інтеграції підприємств та послуг сфери зв'язку та інформатизації;

– розробити модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах;

– вдосконалити процес обліку та формування звітності підприємств через формування відповідних фінансових інструментів, зокрема акредитивної форми розрахунків та моніторингу ефективності діяльності інтегрованої структури;

– розвинути методичні засади та здійснити моделювання маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації,

– сформувати теоретичні та прикладні підходи до оптимізації оргструктури управління інтегрованих систем та запропонувати оптимальну для заданих умов структуру;

– удосконалити концепцію максимізації цінностей при створенні ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств;

– з позиції теорії ефективності та системно-синергетичного підходу сформувати науково-прикладні засади діагностики фінансово-економічної ефективності інтеграції підприємств і запропонувати відповідну систему оцінки;

– запропонувати науково-прикладний підхід до конвергенції послуг в інтегрованих структурах та удосконалити методичні засади процесів кластеризації як механізму інтеграції підприємств;

– доопрацювати підхід до імітаційного моделювання процесів державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії, навести базові основи концепції взаємодії між інтегрованими підприємствами на основі технології ERP-систем.

Об'єктом дослідження є процес інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації в умовах розвитку цифрового середовища.

Предмет дослідження складають теоретичні засади, методологічні підходи та практичні аспекти формування та реалізації інтеграційних форм розвитку підприємств у сфері зв'язку та інформатизації.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи становлять теоретичні напрацювання зарубіжних і вітчизняних учених з теорії й практики інтеграційних форм розвитку підприємств.

Достовірність і логічна обгрунтованість основних результатів, висновків та пропозицій, отриманих у ході проведеного дослідження, підтверджується використанням методів дослідження, а саме: абстрактно-логічного та синтезу

(при уточненні категоріального інструментарію); співставлення, узагальнення, історичного аналізу та деталізації (при визначенні сучасних трендів та маркерів умов розвитку підприємств і при розкритті сутності процесу кластеризації); методи систематизації, групування й формалізації (при розкритті генезису теорії інтеграції у процесі економічного розвитку та поглибленні теоретичних основ процесу інтеграції підприємств); методи структурно-логічного і якісного системного аналізу і синтезу (при розробці теоретичних та методологічних основ та прикладних форм інтеграції підприємств); метод наукових абстракцій (при проведенні аналізу трендів розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації); логіко-когнітивний (при розробці методологічних основ формування інтеграційних форм розвитку підприємств); методи структурно-функціонального та економіко-математичного моделювання і кореляційно-регресійного аналізу (в ході моделювання процесу інтеграції та побудуванні біфуркаційної моделі); розрахунково-конструктивний (при розробці механізму інтеграції підприємств); методи багатокритеріальної оптимізації (при формування науково-прикладних підходів до діагностики фінансово-економічної доцільності інтеграції підприємств); методи проектування та формуванні (для розробки механізму впровадження акредитивної форми розрахунків та визначення передумов максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств); методи аналізу ієрархій (при моделюванні маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств); методи програмно-цільового управління (при розробці політики розвитку бізнес-взаємодії підприємств); методи інтегральної оцінки (при розробці методики оцінки економічної ефективності захисту інформації в інтегрованих системах).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні публікації Державної служби статистики України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, міжнародних організацій, дані статистичної, фінансової та нефінансової звітності українських телекомунікаційних підприємств, наукові праці українських і зарубіжних учених з проблем інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації, а також результати власних досліджень.

Основний науковий результат полягає в обґрунтуванні теоретичних, методологічних і методичних положень та практичних підходів, які в сукупності вирішують важливу наукову проблему побудови інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації в умовах трансформації економіки. Найбільш важливими науковими положеннями, які містять елементи наукової новизни, є наступні:

вперше:

обґрунтовано мотиви та цілі інтеграції підприємств зв'язку та інформатизації на трьох рівнях: макрорівень (транскордонне співробітництво), мезорівень (регіональні інтеграції), мікрорівень (горизонтальна та вертикальна інтеграція суб'єктів господарювання), що сприятиме формуванню якісно нових форм інтеграції підприємств, їх впорядкованого функціонування на всіх рівнях відтворювального циклу і всіх рівнях ієрархії;

розроблено науково-методичний підхід до систематизації нормативного регулювання діяльності інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації із використанням базових принципів державно-приватного партнерства, що містить міжнародний та національний ієрархічні рівні та дозволить упорядкувати процеси управління інтегрованими структурами;

розроблено науково-методичні засади розрахунку потенціалу сумісності підприємств інтегрованої структури та обґрунтовано методику вибору бізнес-партнера, що заснована на аналізі соціокультурних, науково-технологічних, організаційних, фінансово-економічних, територіальних та юридичних аспектів діяльності потенційного бізнес-партнера; сформовано матрицю вибору оптимальної форми інтеграції на основі співставлення ресурсної бази та цілей діяльності підприємств, що у підсумку дозволяє сформувати найоптимальнішу комбінацію партнерських відносин;

побудовано біфуркаційну модель розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації України під впливом кризових явищ, що дозволяє визначити кризові періоди й проблеми розвитку із подальшим узагальненням шляхів їх вирішення у наступному періоді флуктуації;

розроблено концептуальні основи та складові механізму інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації, який містить науково-прикладні підходи до діагностики фінансово-економічної доцільності інтеграції підприємств, що сприятиме як оптимізації просторово-часових аспектів інтеграції, так і досягненню синергетичного ефекту від інтеграції;

запропоновано концептуальну модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах, що заснована на послідовному взаємоузгодженні дій елементів процесу і має за мету мінімізацію ризиків та підвищення ступеня економічної безпеки в умовах перманентного зростання ризиків у кіберпросторі;

удосконалено:

концепцію максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств, яка відрізняється від концепції доданої вартості тим, що дозволяє зменшити ступінь невизначеності середовища ще на стадії прийняття рішення про її проведення, що у підсумку сприяє скороченню ризиків та невизначеності;

системно-синергетичний підхід до оцінки ефективності інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації, який доопрацьовано через призму формування найбільш ефективної в даному випадку моделі інтеграції підприємств, які надають соціально-значущі послуги, а саме моделі державно-приватного партнерства, а також доповнено показниками ефективності інтеграції підприємств (зменшення трансакційних витрат, скорочення витрат на капітал та зростання загальної ринкової вартості підприємства), що дозволяє досягти синергетичного ефекту;

науково-прикладні підходи до врахування впливу геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів, який доповнено критеріями зміни

конкурентних позицій інтегрованої групи у сфері виробництва та соціально-економічного середовища із урахуванням ролі геополітичного положення та природних ресурсів, що дозволяє визначати доцільність інтеграції в умовах геополітичної нестабільності та ризиків;

науково-прикладні засади конвергенції послуг в інтегрованій структурі, які, на відміну від існуючих, базуються на інтеграції не лише технологічних рішень, а й бізнес-процесів, маркетингових рішень та інших соціально-економічних чинників, що дозволяє оптимізувати техніко-економічні процеси задля мінімізації витрат та максимізації фінансових результатів;

науковий підхід до імітаційного моделювання державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії з елементами ERP-системи, застосування якого дозволить сформувати ефективну, адаптивну і безпечну IT-інфраструктуру при інтеграції підприємств;

набули подальшого розвитку:

наукові погляди на інтеграцію підприємств, які, використовуючи в якості наукового підґрунтя існуючі теорії інтеграції, дозволили сформулювати нове смислове наповнення поняття «інтеграція підприємств» із урахуванням сучасних змін, що відбуваються в процесі побудови цифрової економіки та суспільства;

науково-прикладний підхід до побудови багатофакторної моделі розвитку сфери зв'язку та інформатизації України, що базується на використанні статистичного методу множинної регресії та дозволяє визначати її циклічність, що, в свою чергу, сприятиме реалізації прогресивних імперативів розвитку країни;

методичні засади процесу обліку та формування фінансової звітності інтегрованих підприємств, які відрізняються від існуючих формуванням спеціальних форм обліку та уведенням нових показників фінансових результатів інтегрованої групи підприємств, а також використанням процесного підходу до моніторингу ефективності, що у підсумку сприятиме оптимізації облікових процесів інтегрованої групи підприємств;

наукові та прикладні підходи до моделювання маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації, які, на відміну від існуючих, містять конструктивну модель формування маркетингової стратегії, в якій враховуються та узгоджуються стратегії інтегрованих підприємств, регіону й економіки країни, що дозволяє сформувати концептуальні погляди на маркетингову загальну стратегію для підприємств, що входять в інтегровану групу;

теоретико-прикладні підходи до оптимізації управління інтегрованими структурами через комбінацію лінійної та програмно-цільової структур, що завдяки поєднанню дозволяє досягти високого рівня адаптації до змін і забезпечує гнучкість та оперативність маневрування ресурсами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення та висновки дисертаційної роботи можуть використовуватися органами державної влади під час формування проектів нормативно-правових документів, пов'язаних з регулюванням діяльності ринку послуг зв'язку

та інформатизації, а також підприємствами в процесі формування проектів створення інтеграційних форм розвитку. Результати наукових досліджень у вигляді розроблених методологічних і прикладних результатів щодо формування інтеграційних форм розвитку підприємств, а також системно-синергетичний підхід до оцінки ефективності інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації прийнято в роботу Департаментом економічної політики та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 13.12.2018 р.) та Південним офісом Державної аудиторської служби України (довідка про впровадження від 18.01.2019 р.). Підприємство ТОВ «Телекомунікаційні технології» прийняло до впровадження у свою діяльність основні методичні засади та прикладні рекомендації щодо формування маркетингової стратегії та фінансової звітності, імітаційну модель державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії із елементами ERP-системи (акт про впровадження від 13.12.2018 р.). ТОВ «СПЕЦЄВРОТЕХНІКА» (акт впровадження від 26.11.2018 р.) взяло до уваги теоретико-прикладні підходи до оптимізації управління інтегрованими структурами та концепцію максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств. Спільне польсько-німецьке підприємство «Euro-Trucks.PL» (акт про впровадження 2018 р.) прийняло до практичного використання механізм побудови бізнес-процесів бізнесу, які об'єднують і використовують спільні інформаційні системи.

Теоретичні погляди та термінологічний апарат щодо інтеграції підприємств, багаторівневу систематизацію мотивів інтеграції та регулювання діяльності інтегрованих підприємств, методологію визначення та розрахунку потенціалу сумісності та концептуальну модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах рекомендовано до упровадження у навчальному процесі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (довідка про впровадження від 09.01.2019 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного дослідження. Наукові положення, результати, висновки і пропозиції, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї та положення, які є результатом власних досліджень.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на міжнародних наукових, науково-практичних та науково-технічних конференціях, зокрема: "Інновації регіонального розвитку: менеджмент, маркетинг, зовнішньо-економічна діяльність" (2013 р., м. Одеса); "Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика" (2014 р., м. Хмельницький); "Механізми та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів" (2015 р., м. Одеса); "Актуальні проблеми економіки: теорія і практика" (2015 р., м. Одеса); "Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси в розвитку національних економік" (2015 р., м. Львів); "Актуальні проблеми взаємодії економіки, держави і суспільства"

(2015 р., м. Дербент); "Проблеми розвитку сучасної економіки і права" (2015 р., м. Каменськ-Шахтинський); "Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та мікрорівнях" (2016 р., м. Одесса); "Економіка без кордонів: інтеграція, інновації, транскордонне співробітництво" (2016, м. Каунас); "Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика" (2016 р., м. Хмельницький); "Формування нової парадигми управління фінансами та бізнесом в умовах посилення євроінтеграційних процесів в Україні" (2016 р., м. Львів); "Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації" (2016 р., м. Кременчук); "Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки" (2017 р., м. Львів); "Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи" (2015, 2016, 2017 р., м. Одеса); "Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки в умовах глобальної нестабільності" (2017 р., м. Кременчук); "Сучасні тенденції розвитку менеджменту та фінансово-економічної безпеки" (2018 р., м. Черкаси); "Модернізація економіки у контексті інноваційного розвитку: напрями та пріоритети" (2018 р., м. Дніпро); "Сучасні напрями розвитку економіки в контексті євроінтеграційних процесів" (2018 р., м. Запоріжжя); "Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку" (2018 р., м. Одеса); "Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, управління та права: теорія і практика" (2018 р., м. Черкаси); "Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці" (2018 р., м. Дніпро); "Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки" (2018 р., м. Кропивницький).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 75 наукових праць, у тому числі: 9 монографій (1 – одноосібна, 8 колективних монографій у співавторстві, з яких одна є іноземним виданням); 29 наукових статей (з них: 26 – у фахових наукових виданнях з економічних наук, визнаних МОН України (22 входять до наукометричних баз даних), з них 1 – Scopus, 2 наукові статі – у наукових періодичних виданнях інших держав, з них 1 – Web of science; 39 тез доповідей конференцій, 24 з яких є міжнародними; 1 авторське свідоцтво. Загальний обсяг публікацій 50,91 друк. арк., у тому числі особисто автору належить 40,42 друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг основної частини дисертації становить 392 сторінки, текст містить 66 рисунків (з них 15 займають 15 повних сторінок), 40 таблиць (з них 17 займають 17 повних сторінок), список використаних джерел із 379 найменувань на 40 сторінках і 11 додатків на 277 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, викладено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, вказано особистий внесок здобувача та наведено дані про апробацію результатів дослідження і публікації.

У першому розділі «**Теоретико-методологічні засади інтеграції в процесі розвитку сучасних підприємств**» визначено сучасні тренди і маркери розвитку та інтеграції підприємств, досліджено генезис теорії інтеграції у процесі економічного розвитку, наведено аналіз світового та національного досвіду інтеграції підприємств, а також встановлено вплив геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів.

Головною умовою сталого розвитку підприємств в умовах формування цифрової економіки та суспільства є досягнення ринкової рівноваги, яка характеризує процес його зростання, постійність і безперервність позитивних змін. Одним з механізмів цих процесів в умовах невизначеності та ризику, які характеризують вітчизняний економічний простір, є інтеграція, яка на різних рівнях економіки стає однією з найважливіших тенденцій розвитку сучасного світу.

У рамках комплексного дослідження інтеграційних процесів та досягнення сталого розвитку підприємствами в умовах глобалізації на різних економічних рівнях автором виявлено основні мотиви, які спонукають їх до цього. Так, мотиви поділено на: макрорівень (транскордонне співробітництво), мезорівень (регіоналізація економіки) та мікрорівень (горизонтальна та вертикальна інтеграція суб'єктів господарювання). Для кожного з рівнів визначено власні мотиви ті цілі інтеграційних процесів.

Розроблено структурно-логічну схему процесу дослідження термінології щодо інтеграції підприємств, яка базується на дослідженні генезису теорії інтеграції у процесі економічного розвитку. Сформовано власне визначення поняття «інтеграційна форма підприємства», змістовним наповненням якого є теоретико-правові та організаційні засади та прикладні механізми співпраці підприємств задля досягнення ефекту синергії.

Обґрунтовано необхідність врахування геополітичного фактора при визначенні інтегрованої форми підприємства для узгодження напрямів стратегії розвитку інтеграційних процесів підприємств (ІПП) із пріоритетами та завданнями геополітичної стратегії країни, на підставі чого удосконалено систему урахування впливу геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів, який доповнено критеріями зміни конкурентних позицій інтегрованої групи у сфері виробництва та соціально-економічного середовища. Це дозволяє оптимізувати процеси інтеграції із урахуванням ролі геополітичного положення та природних ресурсів (рис 1).

Встановлено, що формування геополітичної стратегії інтеграційних процесів підприємств (ІПП) потребує максимального врахування фундаментальних конкурентних переваг, що значною мірою зумовлюються суспільно-географічними чинниками, їх нове позиціонування в сучасних умовах, врахування новітніх тенденцій розвитку держави. Важливими принципами ІПП є раціональне використання її геополітичного положення, природно-ресурсного потенціалу, спеціалізації економіки і територіальної структури виробництва і населення для забезпечення збалансованого розвитку.

У другому розділі «**Аналіз інтеграційних форм співпраці у сфері зв'язку та інформатизації: сучасний стан та перспективи розвитку**» визначено вплив

ринкових факторів та економіко-правового середовища на розвиток підприємств сфери зв'язку та інформатизації в України, проведені діагностика, моніторинг, моделювання та сегментний аналіз розвитку ринку, на підставі чого побудовано біфуркаційну модель розвитку сфери зв'язку та інформатизації під впливом кризових явищ.

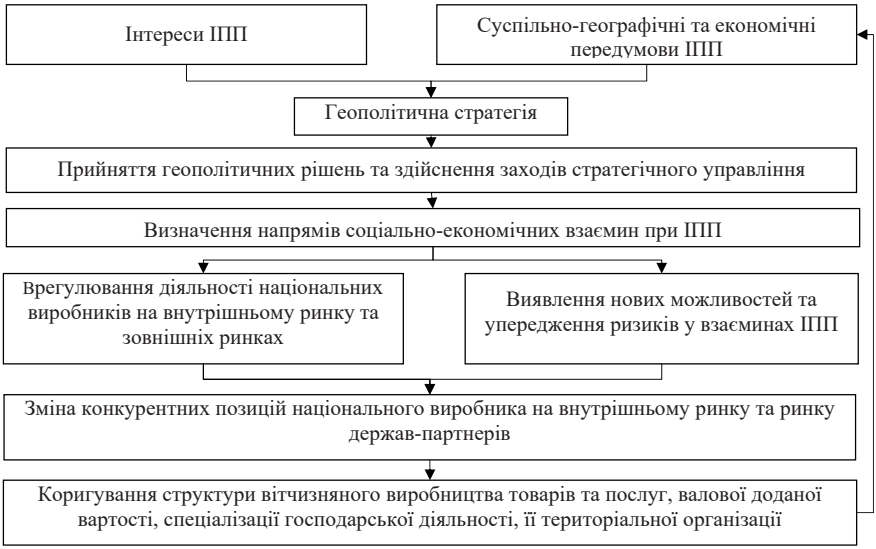

Рис. 1. Схема впливу геополітичної стратегії на ІПП *(розроблено автором)*

Встановлено, що сучасні умові розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації характеризуються невизначеністю процесів державного регулювання. В роботі узагальнено ієрархічні рівні нормативного регулювання діяльності підприємств сфери зв'язку та інформатизації у наступній послідовності – від міжнародних до рішень НКРЗІ, що долає існуючу неузгодженість окремих положень законодавства.

Проведені діагностика, моніторинг, моделювання, сегментний аналіз розвитку ринку послуг сфери зв'язку та інформатизації дозволив встановити, що однією з найбільших компаній України, яка надає повний спектр телекомунікаційних послуг в усіх регіонах країни та особливо сильні позиції має на ринку послуг доступу до мережі Інтернет та фіксованої телефонії, є ПАТ «Укртелеком». На ринку поштових послуг домінує ПАТ «Укрпошта».

Встановлено, що перспективні плани ПАТ «Укрпошта» та ПАТ «Укртелеком» спрямовані на забезпечення лідируючих позицій у сфері надання послуг зв'язку в Україні, що можливо завдяки кластеризації підприємств сфери зв'язку та інформатизації. Кластеризація як одна з ефективних форм інтеграції, запропонована автором, передбачає структурно-функціональне моделювання процесу інтеграції національних підприємств у сфері зв'язку та інформатизації. Запропонований

кластерний підхід до формування стратегії розвитку сфери зв'язку та інформатизації, в свою чергу, передбачає визначення основних елементів кластера, запровадження державно-приватного партнерства, застосування науково-методичного підходу до оцінки впливу впровадження кластерної форми діяльності з урахуванням регіональних особливостей та формування системи ефективних партнерських зв'язків.

Сегментний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств сфери зв'язку та інформатизації свідчить про нестабільну динаміку при загальному зростанні доходів. Найбільш прибутковим є мобільний зв'язок, неприбутковим – телеграфний. Значна позитивна динаміка спостерігається по доходах від надання інтернет-послуг (збільшення у 4 рази). Доходи від поштової діяльності складають лише 6,13%. Основну частку доходів сфери формує рухомий (мобільний) зв'язок – 53,33%.

У роботі встановлена кореляційна залежність основних показників, що впливають на обсяг доходів від надання послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку, на підставі чого, користуючись методом множинної регресії як методичним підґрунтям, побудовано багатофакторну модель залежності доходів від надання послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку ($Д_{СЗІ}$) від обраних показників, яка виражена 4-мірною площиною та має вигляд:

$$Д_{СЗІ} = 0{,}4232 \cdot Q_{СЗІ} - 0{,}1787 \cdot СГ + 174{,}9011 \cdot Ш - 2{,}9826 \cdot \overline{ЗП_{міс.}} - 10066{,}2437, \quad (1)$$

де $Q_{СЗІ}$ – обсяг реалізованих послуг; СГ – кількість суб'єктів господарювання; Ш – кількість зайнятих працівників; $\overline{ЗП_{міс.}}$ – середньомісячна заробітна плата у розрахунку на одного штатного працівника.

Факт трансформаційного впливу сфери зв'язку та інформатизації на розвиток економіки країни (рис. 2) підтверджується теорією малих економічних циклів, спираючись на наукове підґрунтя якої й використовуючи статистичну інформацію, можна стверджувати, що за останнє двадцятиріччя сфера перебувала на змінній хвилі: зростання замінювалось падінням та навпаки.

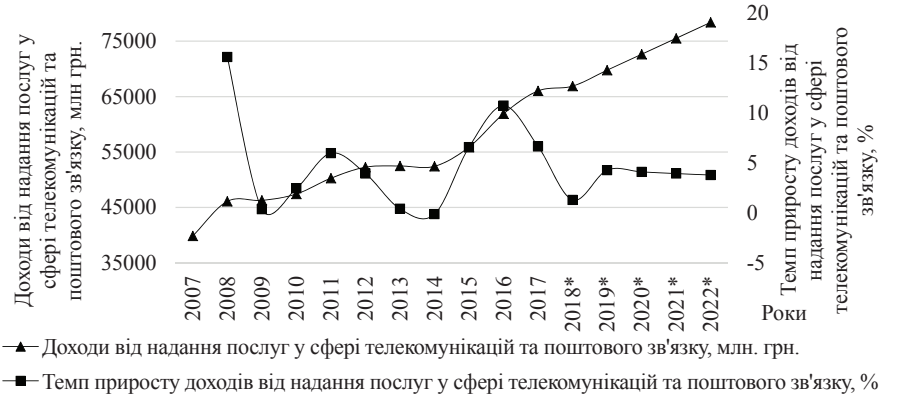

(* *прогнозні значення*)

Рис. 2. Темпи приросту доходів від надання послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку (*розроблено автором*)

Рубіж 2008–2009 років характеризується насиченістю послугами зв'язку, а з 2009 року спостерігається період спаду. Наступною хвилею зростання національної сфери зв'язку та інформатизації є період 2012–2015 років, що характеризується випереджально-прискореним зростанням. Незважаючи на постійний приріст доходів сфери, починаючи з 2016 року знов спостерігається період спаду темпів приросту доходів. Якщо така тенденція збережеться, то можна прогнозувати невеликий підйом з подальшим зниженням темпів розвитку сфери зв'язку та інформатизації.

Простежено закономірності еволюції сфери зв'язку та інформатизації України, на підставі чого побудовано відповідну біфуркаційну модель, яка свідчить, що за останні 10 років було три критичних періоди (біфуркаційні точки), під час яких сталися найсуттєвіші спади в досліджуваній сфері (рис. 3).

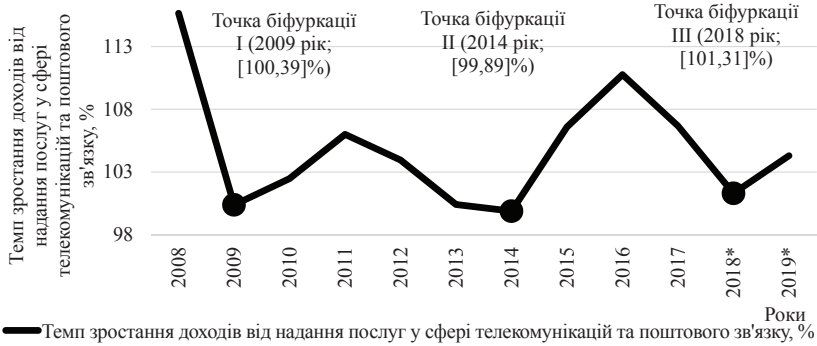

(* *прогнозні значення*)

Рис. 3. Біфуркаційна модель розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації України під впливом кризових явищ (*розроблено автором*)

На підставі проведеного аналізу систематизовано проблеми сфери зв'язку та інформатизації в критичні періоди (точки біфуркації), які наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Проблеми сфери зв'язку та інформатизації в точках біфуркації

Проблеми	Періоди точки біфуркації та їх причини		
	I – 2009 рік	II – 2014 рік	III – 2018 рік
Міжнародні	фінансово-економічна криза	втрата частини сегменту ринку внаслідок окупації РФ	тероризм; воєнні дії
Економічні	незбалансованість тарифів; інфляція	зменшення доходів населення та попиту	зменшення доходів; зростання тарифів
Політичні	політична криза; зменшення населення;	невідповідність нормативно-правових документів	корупція; некомпетентність влади
Соціальні	зниження попиту в сільській місцевості	нерівномірність забезпечення споживачів	незахищеність інформації
Технологічні	моральний та фізичний знос	повільне впровадження 3G та 4G технологій	доступ до якісного Інтернету в сільській місцевості

(*розроблено автором*)

Проведено аналіз точок біфуркацій за останні 10 років (рис. 4).

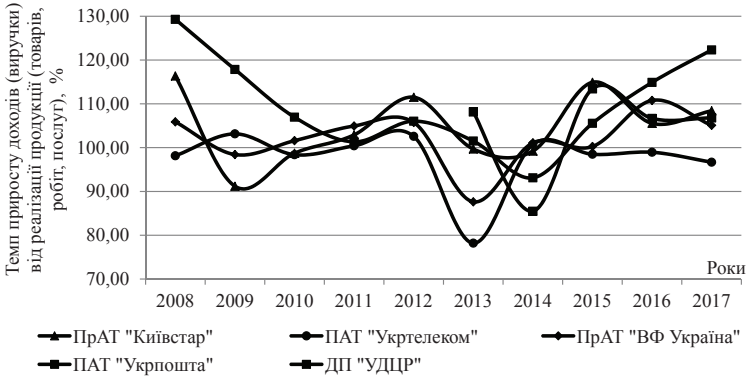

Рис. 4. Біфуркаційні точки розвитку підприємств (*розроблено автором*)

Основними факторами, що зумовили біфуркаційні збурення, визначено: уповільнення зростання реального сектора економіки; зниження купівельної спроможності домогосподарств; зростаючий зовнішній борг; різке скорочення золотовалютних резервів; потреба в зовнішньому фінансуванні; недостатня диверсифікація поставок енергоносіїв тощо.

У третьому розділі **«Формування теоретичних основ інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації»** доопрацьовані існуючі теоретичні основи процесу інтеграції підприємств, розроблено методологічні основи формування інтеграційних форм розвитку підприємств, сформовано відповідний механізм інтеграції підприємств та послуг сфери зв'язку та наукові засади визначення потенційних партнерів для інтеграції.

Опрацювання теоретичного базису інтеграційних процесів дозволило висловити власну думку автора, що інтеграція – це не лише категорія, що відображає зв'язки між цілим (підприємством) та його елементами (ресурсами), а й процеси співробітництва між великими і малими підприємствами з метою оптимізації витрат за рахунок передачі неосновних функцій великих підприємств зовнішнім спеціалізованим компаніям. Відтак, результатом інтеграційних процесів для великих підприємств має стати мінімізація кількості технологічних операцій, що впливають на зменшення витрат, скорочення виробничого циклу, зниження собівартості продукції тощо.

Шляхом комплексного дослідження інтеграції, основних ознак та інтеграційних процесів на різних економічних рівнях автором удосконалено загальну модель інтеграції національної економіки, де виокремлено три основні рівні інтеграції: макро-, мезо- і мікрорівень. Відповідно до кожного рівня проаналізовано проблеми інтеграції та визначені основні мотиви здійснення інтеграційних процесів (рис. 5).

Розроблено концептуальні основи та механізм інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації (рис. 6).

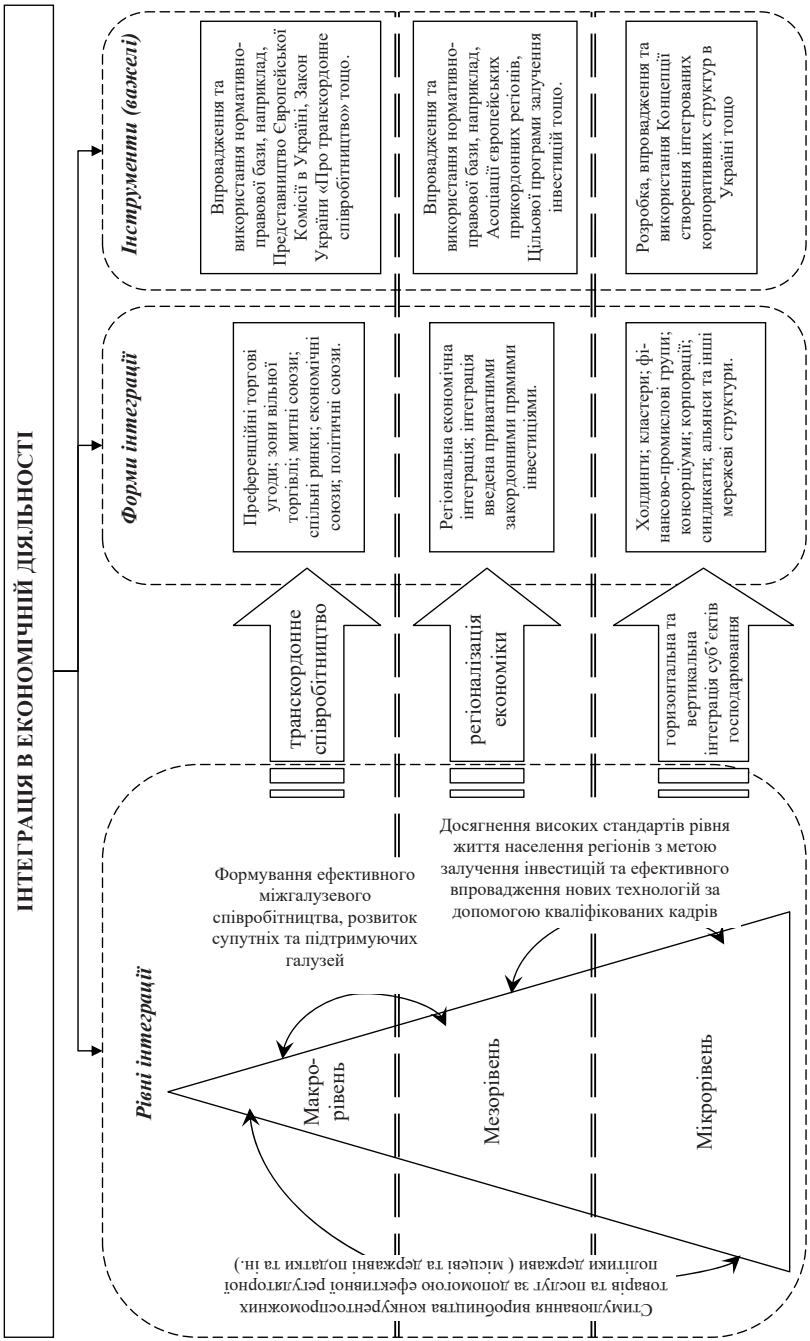

Рис. 5. Інтеграційна модель розвитку національної економіки (*розроблено автором*)

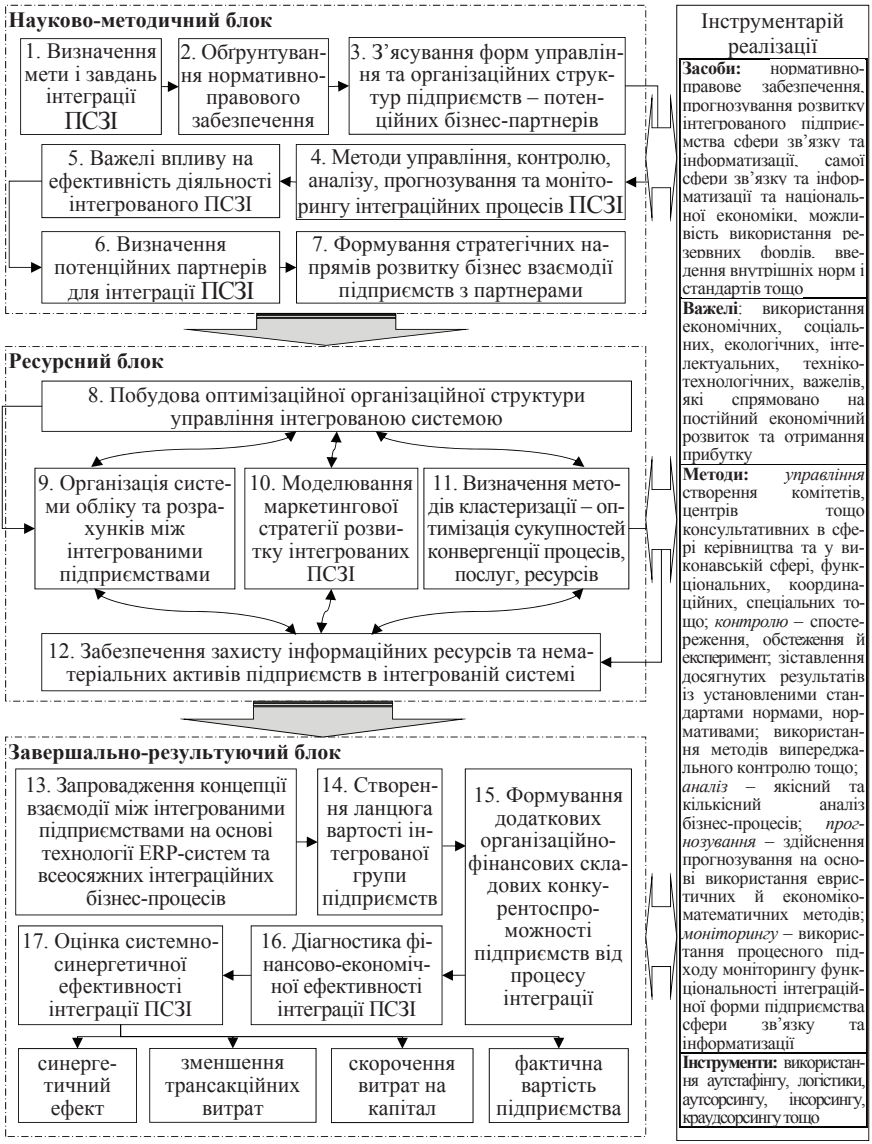

Рис. 6. Механізм інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації *(розроблено автором)*

Основною метою механізму є стимулювання розвитку інтегрованого підприємства для задоволення інтересів усіх учасників на взаємовигідній основі. Об'єктом механізму є процес інтеграції підприємств, а суб'єктами є підприємства сфери зв'язку та інформатизації, постачальники, інвестори, державні органи влади,

споживачі тощо. Механізм складається із трьох блоків: науково-методичного (формування стратегічних напрямів розвитку бізнес-взаємодії підприємств), ресурсного (визначення загального ресурсного забезпечення інтегрованого підприємства) та завершально-результуючого (визначення системно-синергетичної ефективності). Засобами реалізації механізму є нормативно-правове забезпечення, прогнозування, введення внутрішніх норм і стандартів тощо. Важелями реалізації механізму є економічні, соціальні, екологічні, інтелектуальні та техніко-технологічні. Методи та інструменти детально описано на рис. 6. В результаті дії механізму формується інтеграційна структура та відбувається оцінка її ефективності.

Важливою складовою механізму інтеграції підприємств є визначення потенційних партнерів для інтеграції. Задля вирішення цього завдання в роботі розроблено відповідні науково-методичні засади. На рис. 7 наведено процес формування потенціалу партнерської взаємодії (інтеграції інтересів).

Складовими потенціалу партнерської взаємодії (інтеграції інтересів) є: фінансова складова, сутність якої полягає в оптимізації розподілу капіталу, досягненні бажаного рівня прибутковості тощо; клієнтська складова полягає у забезпеченні задоволеності клієнтів/споживачів, створенні додаткової корисності послуг/товарів тощо; бізнес-процесна складова охоплює оптимізацію ресурсів; інтелектуальна складова характеризується обміном досвідом між персоналом, розвитком компетенцій, злагодженістю роботи структурних підрозділів, управлінням відносин зі стейкхолдерами тощо.

Вибір підприємства для інтеграції запропоновано здійснювати на підставі аналізу сумісності за такими аспектами діяльності потенційних бізнес-партнерів: соціокультурний, науково-технологічний, організаційний, фінансово-економічний, територіальні та юридичні. На підставі оцінок кожного показника, отриманих методом експертних оцінок, формується висновок про ступінь відповідності критеріїв аналізованих підприємств та можливість отримання синергетичного ефекту від їх об'єднання.

У роботі проведено розрахунки доцільності інтеграції підприємств (на прикладі підприємств ПрАТ «Київстар» та ПАТ «Банк Восток») на підставі розроблених підходів до діагностики фінансово-економічної доцільності інтеграції підприємств. Результати свідчать про високий ступінь відповідності критеріїв вибору бізнес-партнера обох підприємств та значну ймовірність отримання позитивного ефекту (рис. 8).

У четвертому розділі **«Науково-прикладні механізми забезпечення розвитку підприємств інтегрованої системи»** доопрацьовано існуючі методичні засади оптимізації оргструктури управління інтегрованих систем, здійснено оптимізацію фінансових інструментів та маркетингової стратегії взаємодії між інтегрованими підприємствами, сформовано моделі конвергенції та захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах.

Обгрунтовано, що найбільш позитивні результати від інтеграції підприємств можна отримати в таких складових підприємства як організаційна структура, процеси, персонал, зовнішні зв'язки, фінансовий менеджмент.

Рис. 7. Процес формування потенціалу партнерської взаємодії *(розроблено автором)*

З огляду на це *у площині оптимізації оргструктури* на підставі аналізу світового та вітчизняного досвіду формування та оптимізації організаційних структур інтегрованих груп підприємств, та застосовуючи в якості наукового підґрунтя теорію процесного підходу, запропонована процесно-матрична організаційна структура інтеграційної форми підприємства сфери зв'язку та

інформатизації, яка базується на поєднанні лінійної та програмно-цільової структур та спрямована на виконання певної цільової задачі.

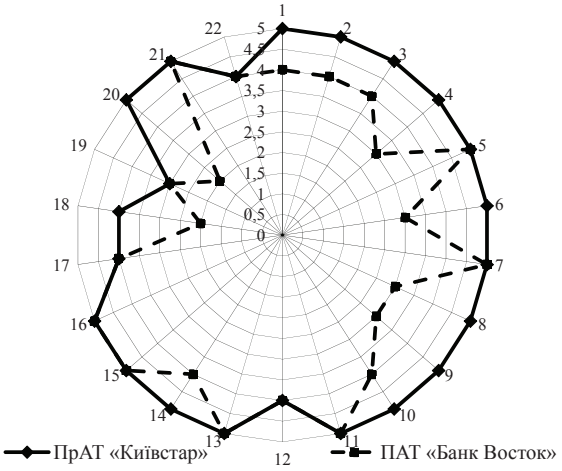

Рис. 8. Ступінь доповнюваності підприємств ПрАТ «Київстар» та ПАТ «Банк Восток» за критеріями вибору бізнес-партнера (*розраховано автором*)

Саме створення процесно-матричної організаційної структури є доцільним, оскільки вона має високий ступінь адаптації до змін у середовищі, можливість одночасного впровадження різних типів стратегічної ініціативи, значний ступінь активізації діяльності управлінського персоналу, що необхідно в умовах впровадження технологічних нововведень при значних коливаннях кон'юнктури ринку.

У площині оптимізації фінансових інструментів взаємодії між інтегрованими підприємствами запропоновано впровадження акредитивних розрахунків між інтегрованими підприємствами. Механізм реалізації внутрішньої форми акредитиву для інтегрованих підприємств полягає в тому, що підприємство-платник і підприємство-одержувач укладають контракт на надання певних послуг або товарів, причому факт їх надання може бути ідентифікований автоматично. Такий підхід сприяє поліпшенню платіжного клімату, дозволяє збільшити попит на фінансові операції, знижує ризики неплатежів для інтегрованих підприємств в умовах нестабільності.

У площині моделювання маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації запропонована конструктивна модель формування маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації (рис. 9), в якій, на відміну від існуючих, враховуються та узгоджуються стратегії інтегрованих підприємств та стратегії розвитку регіону та економіки країни (відображено пунктирними лініями).

Доведено, що на формування інтегрованих підприємств та розроблення маркетингової стратегії їх розвитку впливають фактори макро- та мікромаркетингового середовища, які обов'язково слід враховувати.

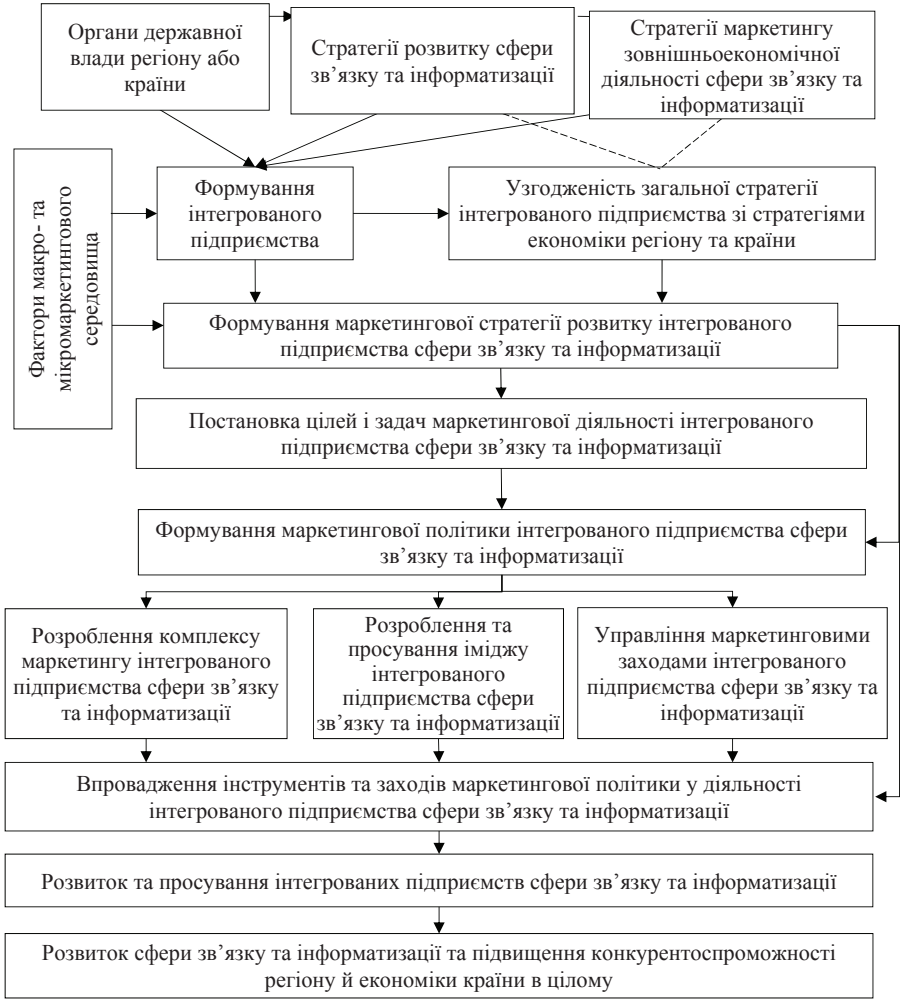

Рис. 9. Конструктивна модель формування маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств *(розроблено автором)*

Маркетингова стратегія розвитку інтегрованих підприємств обумовлює постановку цілей і здач маркетингової діяльності інтегрованих підприємств, а також формування маркетингової політики. При формуванні маркетингової політики інтегрованих підприємств особливо важливим є імідж інтегрованих підприємств. Для збільшення кількості споживачів в межах наведеної стратегії запропоновано застосування нейромаркетингу.

У площині конвергенції доведено, що вона є дієвим механізмом спільного розвитку та бізнес-партнерства підприємств через об'єднання не лише бізнес-

процесів, а й виробництва, споживачів, технологій, оргструктур. У підсумку це призводить до трансформації традиційних послуг у нові, конвергентні, які змінюють основні процеси їх створення, реалізації, організаційну структуру сфери, архітектуру мережевої структури, економічні категорії, ринкові взаємовідносини тощо. Доведено, що створення кластерів у сфері поштового зв'язку, ядром якого є ПАТ «Укрпошта», потенційно має значні перспективи розвитку. Поряд з цим, існують певні ризики, які систематизовано в роботі.

У площині захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах у роботі сформовано відповідну модель, яка заснована на послідовному взаємоузгодженні дій елементів процесу захисту інформаційних ресурсів (рис. 10), та наведено процесний підхід до аналізу ефективності захисту інформації. Перевагою запропонованого підходу є можливість порівнювати витрати на створення системи захисту із втратами, які можуть виникнути внаслідок знищення або блокування інформації, її несанкціонованого витоку. Доведено, що в процесі оцінки ефективності захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів необхідно використовувати міжнародний стандарт управління інформаційною безпекою ISO 17799:2000, в якому відображені основні поняття та методика оцінки рівня захищеності.

У п'ятому розділі **«Методичний інструментарій забезпечення ефективності діяльності інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації»** наведено розроблені стратегічні напрями розвитку державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії на основі технології ERP, удосконалено підходи до максимізації цінностей при створенні ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств, наведено науково-прикладні підходи до діагностики фінансово-економічної ефективності інтеграції підприємств та узагальнено системно-синергетичний підхід до оцінки ефективності.

Розроблена імітаційна модель державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії в системі інтегрованих підприємств, в межах якої відбувається співпраця підприємств із органами влади, постачальниками ресурсів, інвесторами, споживачами, фінансовими установами, закладами освіти, НКРЗІ, міжнародними організаціями. Здійснювати технологічну підтримку бізнес-взаємодії запропоновано шляхом застосування технології ERP, що полягає у контурному поділі інформаційних процесів, тобто формуються зовнішній контур (між підприємством та клієнтами, партнерами, державними службами) та внутрішній контур, що виконує функції обміну інформацією. Основою обміну інформацією між контурами виступає «інтелектуальний шлюз», який виконує конвертацію, фільтрацію, групування і функції захисту. Сформовано модель руху інформації у виробничих процесах підприємства та доведено, що бізнес-процеси у інтегрованих підприємствах мають особливості, які обумовлюються специфікою інтеграції та бізнес-функцій, властивих різними складовим, які кардинально відрізняються, але є невіддільними його елементами.

Такі бізнес-процеси в роботі отримали назву «всеосяжні інтеграційні бізнес-процеси» (ВІБП). Змістовне наповнення цього терміна полягає у тому, що ВІБП – це стійка цілеспрямована сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, яка із

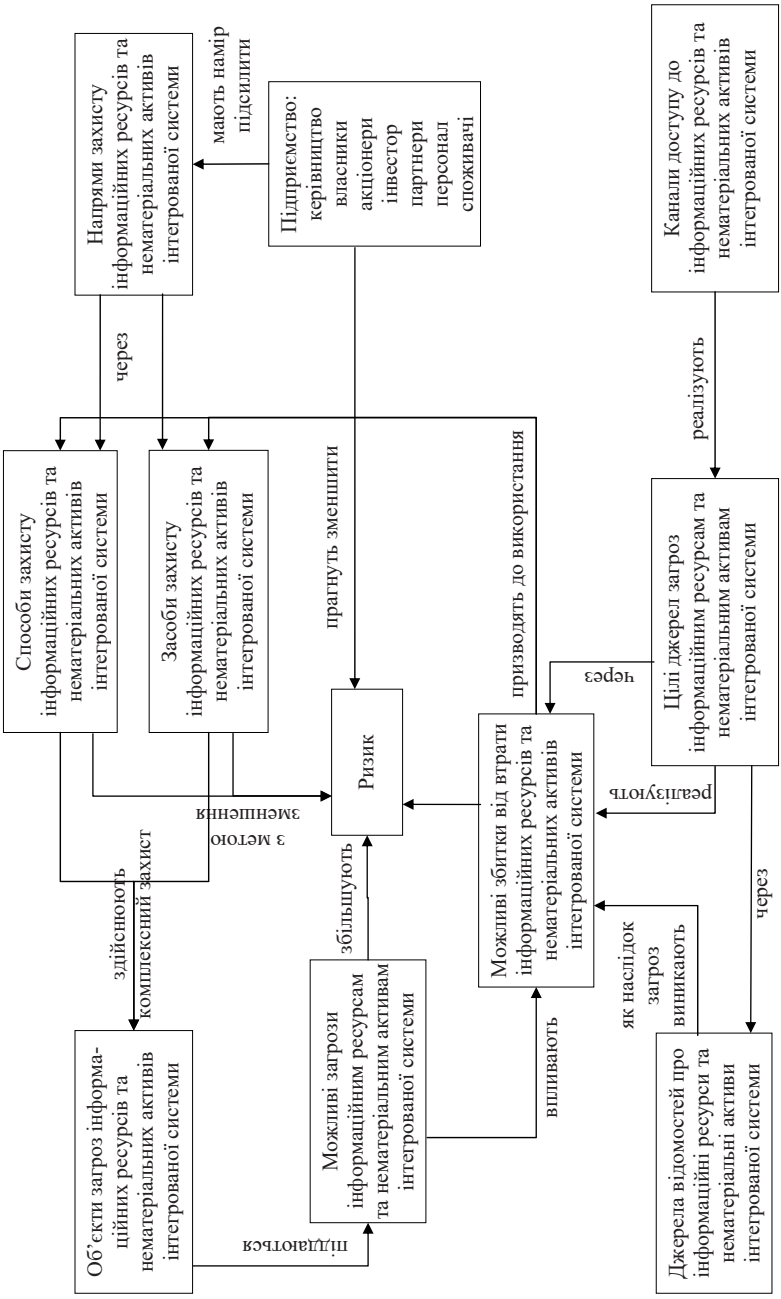

Рис. 10. Концептуальна модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах (*розроблено автором*)

застосуванням технологій інтеграції перетворить виробничі входи в інтеграційні виходи що представляють цінність для клієнтів інтегрованих підприємств. Модель функціонування всеосяжного інтеграційного бізнес-процесу наведена на рис. 11.

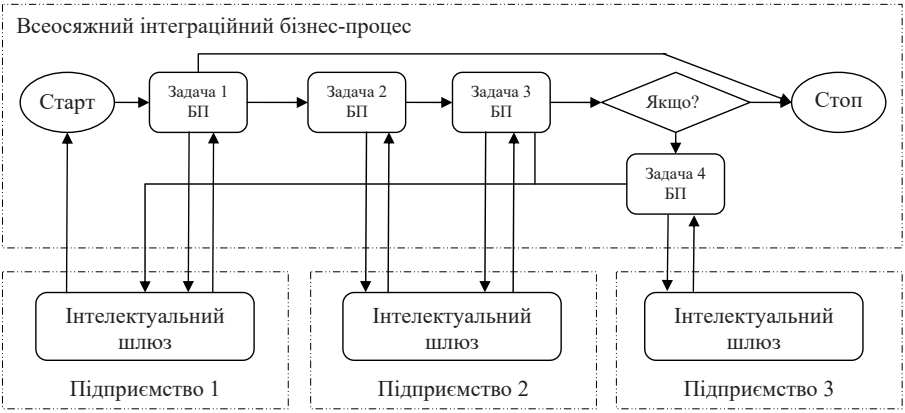

Рис. 11. Модель функціонування всеосяжного інтеграційного бізнес-процесу інтегрованих підприємств (*розроблено автором*)

Для побудови ВІБП необхідно скласти «бізнес-процесну карту», на підставі якої у відповідному програмному комплексі можлива побудова моделі всеосяжного інтеграційного бізнес-процесу. Модель бізнес-процесу містить «Пули», кількість яких аналогічна кількості підприємств, що беруть участь в інтеграційній бізнес-моделі.

Доведено, що в процесі інтеграції декількох підприємств відбувається збільшення вартості та максимізація цінності інтегрованої групи підприємств за рахунок зміни форми управління, поєднання ресурсних баз, оптимізації діяльності (організаційної структури, системи обліку та розрахунків, маркетингової стратегії тощо), надання нових послуг (продукції) або додавання нових категорій клієнтів, зменшення витрат (трансакційних, на капітал тощо), зниження ризиків (фінансових, інформаційних тощо), отримання додатково прибутку, підвищення конкурентних переваг, створення більш стійкої інтегрованої групи підприємств. Ланцюг максимізації цінності інтегрованої групи містить такі складові: зміна форми управління; поєднання ресурсної бази; оптимізація діяльності; надання нових конвергентних послуг або додавання нових категорій клієнтів; зменшення витрат; зниження ризиків; отримання додаткового прибутку; підвищення конкурентних переваг; створення більш стійкої інтеграційної групи підприємств. У підсумку це призводить до максимізації цінності інтегрованої групи підприємств.

Розроблено науково-прикладні підходи до діагностики фінансово-економічної ефективності інтеграції підприємств, які містять у собі етапи:

1. Оцінка факторів впливу інтеграційної форми діяльності інтегрованих підприємств з урахуванням особливостей розвитку економічного регіону.

2. Аналіз фінансового стану підприємств сфери зв'язку та інформатизації інтегрованої системи.

3. Оцінка ефективності використання ресурсів на підприємствах з метою виявлення економії або перевитрати по тому чи іншому виду ресурсів.

4. Аналіз сумісності підприємств сфери зв'язку та інформатизації з іншими підприємствами інтегрованої системи.

У результаті проведених розрахунків визначено інтегральний показник сумісності, який дозволяє стверджувати, що найбільш сумісним для інтеграції ПАТ «Укрпошта» є ПрАТ «Київстар», оскільки значення інтегрального показника вище за всі інші та дорівнює 41,27 (табл. 2).

Таблиця 2

Визначення інтегрального показника сумісності підприємств

Найменування показника	Ваговий коефіцієнт	Підприємства			
		ПАТ «Укрпошта»	ПАТ «Укртелеком»	ПрАТ «Київстар»	ПрАТ «ВФ Україна»
1. Показник ринкової інтеграції	9,10	0,64	1,18	2,00	1,55
2. Показник інтеграції виробничих потужностей (блок виробничої відповідності)	9,76	0,49	0,68	0,29	0,39
3. Показник наукової інтеграції підприємств	8,27	0,83	2,65	3,89	3,56
4. Показник інформаційної інтеграції підприємств (блок організаційної відповідності)	5,36	4,18	4,34	4,56	4,56
5. Показник інтеграції цільових ринків	7,64	1,45	0,92	1,45	1,30
6. Показник технологічної інтеграції (сумісності)	6,89	7,23	7,92	8,06	8,06
7. Показник гнучкості управління шляхом ротації кадрів	5,24	0,00131	0,00362	0,03464	0,03149
8. Показник ділової активності (або показник зростання швидкості товарообігу)	8,77	9,38	9,91	10,61	10,79
9. Показник маневреності інтегрованої структури	9,84	7,08	8,27	9,54	9,45
10. Рівень диверсифікації виробництва	7,97	2,23	0,40	0,05	0,08
11. Показник толерантності споживачів до інтегрованої структури	4,23	0,04	0,04	0,04	0,04
12. Показник ефективності маркетингової діяльності	8,81	0,36	0,62	0,74	0,78
Інтегральний показник сумісності		**33,92**	**36,93**	**41,27**	**40,58**

Розраховано автором

Задля ефективності інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації використано системно-синергетичний підхід, в межах якого встановлено, що основними показниками ефективності інтеграції підприємств виступають: зменшення трансакційних витрат, скорочення витрат на капітал, зростання фактичної вартості підприємства та безпосередньо синергетичний ефект.

Зменшення трансакційних витрат пропонується розраховувати за формулою (2), при цьому $TE_c \to min$:

$$TE_c = \sum_{i=1}^{n} \Delta ТВ_i \cdot К_Д, \quad (2)$$

де $\sum_{i=1}^{n} \Delta ТВ_i$ – сума абсолютних змін трансакційних витрат у складі адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат тощо; i – вид трансакційних витрат; n – кількість видів трансакційних витрат; $К_Д$ – коефіцієнт зміни прибутку послуг:

$$К_Д = \frac{\sum_{i=1}^{n} \Delta Д_i}{Д}, \quad (3)$$

де $\sum_{i=1}^{n} \Delta Д_i$ – сума абсолютних змін по видах доходу підприємства; Д – загальна сума доходів підприємства; i – кількість видів доходів підприємства.

Скорочення витрат на капітал можна розрахувати за формулою (4):

$$Е_{тс=} \frac{Д_2 \frac{WACC_1 - t}{1 + WACC_1} - Д_1 \frac{WACC_2 - t}{1 + WACC_2}}{\frac{WACC_1 - t}{1 + WACC_1} \cdot \frac{WACC_2 - t}{1 + WACC_2}}, \quad (4)$$

де $Д_1$ – грошовий потік для вартості капіталу $WACC_1$; $WACC_1$ – початкова вартість капіталу; $Д_2$ – грошовий потік для вартості капіталу $WACC_2$; $WACC_2$ – вартість капіталу при зміні вимог акціонерів до прибутковості капіталу, при зміні вартості кредитних ресурсів; t – час.

Облік часу при розрахунку економії відбувається за допомогою застосування дисконтування. Економія від скорочення витрат і збільшення доходів дисконтується із застосуванням в якості ставки дисконтування $WACC$ інтегрованої структури.

Зростання фактичної вартості підприємства можна обчислити на підставі формули (5):

$$ВП_П = ФВП \cdot \left[\left(1 + \frac{А_{t+1}}{А_t}\right) \cdot \left(1 + \frac{Д_{t+1}}{Д_t}\right) \cdot \left(1 + \frac{І_{t+1}}{І_t}\right)\right] \cdot \frac{1}{(1+R)^n}, \quad (5)$$

де $ФВП$ – дійсна вартість підприємства; А – вартість активів підприємства; Д – рівень доходності підприємства з урахуванням майбутніх його доходів; І – розмір інвестицій; $t+1$ – прогнозований період; t – поточний період; R – розмір ставки дисконтування; n – кількість врахованих періодів.

У підсумку виникає синергетичний ефект, на який безпосередньо впливають є складові ресурсного комплексу – маркетинг, організаційна структура, захист інформаційних ресурсів та нематеріальних активів, конвергенція і кластерізація.

Синергетичний ефект на підприємствах, що знаходяться в інтегрованій системі, *(S_e)* можна розрахувати за формулою:

$$S_e = \sum_{i=1}^{n} E_i \cdot I_{i1} \cdot I_{i2} \pm \Delta E, \quad (6)$$

де E_i – ефект від застосування *i*-ої складової ресурсного комплексу; I_{i1} – індекс прибутку; I_{i2} – індекс зміни частки ринку; ΔE – додатковий ефект від накладання дії складових ресурсного комплексу.

Встановлено, що в інтегрованих структурах синергетичний ефект досягається, головним чином, за рахунок ефекту масштабу, що виникає в результаті охоплення великої кількості операцій і ґрунтується на зниженні сукупних витрат при збільшенні обсягів операційної діяльності і на повнішому використанні потужностей. Крім того, інтегровані структури отримують переваги в порівнянні з іншими підприємствами і в менеджменті, що проявляється у збуті, інвестуванні та управлінні.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено вирішення актуальної науково-прикладної проблеми обґрунтування теоретичних, методологічних та прикладних засад побудови інтеграційних форм розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації в умовах цифровізації економіки. Результати дослідження дали змогу сформулювати такі висновки концептуального, теоретико-методологічного та науково-практичного спрямування:

1. Розкрито генезис теорії інтеграції у процесі економічного розвитку за допомогою дослідження методологічних підходів та виокремлення особливих характеристик категорій, які взаємодіють, доповнюють одна одну та в цілому дозволяють отримати всебічне якісне уявлення про досліджене явище. Розвинуто теоретичні основи процесу інтеграції підприємств, доведено, що інтеграція це не лише категорія, яка відображає зв'язки між цілим (підприємством) та його елементами (ресурсами), а й процеси співробітництва з метою оптимізації витрат за рахунок передачі неосновних функцій великих підприємств зовнішнім спеціалізованим компаніям. Запропоновано структурно-логічну схему процесу дослідження термінології щодо інтеграції підприємств, яка дозволила сформувати власне визначення поняття «інтеграційна форма підприємства».

2. Систематизовано ієрархічні рівні нормативно-правового середовища регулювання інтеграційних процесів через інтегрування та уніфікацію міжнародних та національних нормативно-правових документів, що дозволяє уникнути неузгодженості процесів інтеграції в економіко-правовому полі. Сформовано імітаційну модель державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії в інтегрованих структурах

3. Досліджено вплив геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів та розроблено науково-прикладні підходи до урахування впливу геополітичного фактора на інтеграційні процеси. Доведена необхідність врахування ролі геополітичного положення, природних ресурсів, змін конкурентних позицій

національного виробника на внутрішньому та зовнішньому ринку в процесі оцінки ступеня цього впливу.

4. Здійснено аналіз економіко-правового середовища, в якому функціонують підприємства сфери зв'язку та інформатизації, та основних чинників, що впливають на цей розвиток. Визначено сучасні тренди та маркери розвитку підприємств, а саме виявлено основні мотиви інтеграції та досягнення сталого розвитку підприємств: на макрорівні (транскордонне співробітництво) інтеграція економічної діяльності впливає на поліпшення більшості показників соціально-економічного розвитку держави, на мезорівні (регіоналізація економіки) здійснюється в різних формах; на мікрорівні (з точки зору підприємств) інтеграцію необхідно розглядати як процес взаємодії внутрішніх елементів, так і процес співпраці самого підприємства з зовнішнім середовищем та іншими бізнес-партнерами з метою отримання конкурентних переваг.

5. Спираючись на проведений аналіз теоретичних та прикладних засад моделювання розвитку економічних систем, вперше для сфери зв'язку та інформатизації побудовано багатофакторну модель розвитку під впливом кризових явищ, яка дозволяє визначити кризові періоди та проблеми у періодах флуктуації. Визначено, що факт трансформаційного впливу сфери зв'язку та інформатизації на розвиток економіки країни підтверджується теорією малих економічних циклів, спираючись на наукове підґрунтя якої й використовуючи статистичну інформацію, можна стверджувати, що за останнє двадцятиріччя сфера перебувала на змінній хвилі розвитку: зростання замінювалось падінням та навпаки. Встановлено залежність чистого фінансового результату та чистого руху грошових коштів від операційної діяльності.

6. Здійснено діагностику, моніторинг та моделювання розвитку ринку послуг сфери зв'язку та інформатизації, встановлено циклічність цього розвитку. Проведено сегментний аналіз діяльності підприємств сфери зв'язку та інформатизації, визначено основні тренди фінансового стану підприємств ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна», ПАТ «Укртелеком», ДП «УДЦР» та ПАТ «Укрпошта». На підставі цього встановлено три критичних періоди (біфуркаційні точки), які мали місце за останні 10 років, під час яких сталися найсуттєвіші спади в досліджуваній сфері. Користуючись методом множинної регресії як методичним підґрунтям, побудовано багатофакторну модель цієї залежності та представлено прогнозні значення.

7. Обґрунтовано наукові засади та сформовано підхід до вибору бізнес-партнера, що засновані на аналізі аспектів діяльності потенційного бізнес-партнера: соціокультурний, науково-технологічний, організаційний, фінансово-економічний, територіальні і юридичні. Наведено процес формування потенціалу партнерської взаємодії (інтеграції інтересів), який відбувається через формування портфеля взаємовідносин. Складовими потенціалу партнерської взаємодії визначено фінансову, клієнтську, бізнес-процесну та інтелектуальну, а факторами, що впливають на вибір партнерів – надійність, стійкість та якість.

8. Вдосконалено методологічні основи формування інтеграційних форм розвитку підприємств та розроблено механізм інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації, що складається із науково-методичного, ресурсного та завершально-результуючого блоків, застосування якого дозволить сформувати

додаткові організаційно-фінансові складові конкурентоспроможності підприємств інтегрованої системи. Сформовано модель інтеграції національної економіки з метою визначення завдань та переваг формування об'єднань, інтеграційних форм злиття/поглинання або внутрішньої інтеграції.

9. Запропоновано концептуальну модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах, що заснована на послідовному взаємоузгодженні дій елементів процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах.

10. Сформовано фінансові інструменти процесу обліку в інтегрованих структурах, зокрема розроблено механізм впровадження акредитивної форми розрахунків, який стає необхідною умовою під час здійснення міжнародних розрахунків інтегрованими підприємствами, оскільки з поступовою інтеграцією підприємств та країни в цілому у міжнародні відносини обсяги міжнародних контрактів поступово зростатимуть, що приведе до збільшення потреби підприємців у проведенні міжнародних розрахункових операцій. Запропоновано підходи до моніторингу ефективності діяльності інтегрованої структури.

11. Проведено моделювання маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації, на основі чого запропоновано конструктивну модель формування маркетингової стратегії розвитку інтегрованих підприємств, в якій враховуються та узгоджуються стратегії інтегрованих підприємств і стратегії розвитку регіону й економіки країни. Запропоновано застосувати нейромаркетинг для збільшення кількості споживачів та реалізації маркетингової стратегії.

12. Застосовуючи в якості наукового підґрунтя теоретичні основи лінійної та програмно-цільової структури, сформовано теоретико-прикладні підходи до оптимізації управління інтегрованими структурами, що, завдяки поєднанню, дозволяє досягти високого рівня адаптації до змін і забезпечує гнучкість та оперативність маневрування ресурсами.

13. Виявлено та охарактеризовано передумови максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств, що базується на концепції доданої вартості, але доповнена критеріями, що дозволяють зменшити ступінь невизначеності середовища ще на стадії прийняття рішення про її проведення, що у підсумку сприяє скороченню ризиків та невизначеності.

14. Обґрунтовано системно-синергетичний підхід до діагностики фінансово-економічної ефективності інтеграції підприємств, якій доповнено показниками зменшення трансакційних витрат, скорочення витрат на капітал та зростання загальної ринкової вартості підприємства, що у підсумку дозволяє визначити синергетичний ефект в разі його досягнення.

15. Систематизовано підходи до розвинення процесів конвергенції послуг на основі аналізу практичної діяльності учасників інтеграційних процесів. Розкрито процес кластеризації як механізму інтеграції підприємств: запропоновано кластерний підхід до формування стратегії розвитку сфери зв'язку та інформатизації. Наведено науково-методичний підхід до оцінки впливу впровадження кластерної

форми діяльності з урахуванням регіональних особливостей на формування системи ефективних партнерських зв'язків.

16. Сформовано імітаційну модель державно-приватного партнерства та бізнес-взаємодії, яка базується на встановленні принципів та процедур руху інформації у виробничих процесах підприємства. Доведено, що бізнес-процеси в інтегрованих підприємствах сфери зв'язку та інформатизації мають специфічну особливість, яка обумовлюється специфікою інтеграції. Такі бізнес-процеси отримали назву «всеосяжний інтеграційний бізнес-процес», під яким розуміється стійка цілеспрямована сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, яка із застосуванням технологій інтеграції перетворить виробничі входи в інтеграційні виходи, що представляють цінність для клієнтів інтегрованих підприємств. Для сталого функціонування цього процесу запропоновано удаватися до базових принципів та технології ERP-систем, що дозволило сформувати відповідну модель функціонування всеосяжного інтеграційного бізнес-процесу.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Маслій Н.Д. Інтеграційні форми розвитку підприємств: теоретичні аспекти та практичні підходи. 2-ге вид., перероб. и доп. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 306 с. (*Рецензія директора Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій, д.е.н., проф. Шапошнікова К.С., Причорноморські економічні студії. 2018. № 35. С. 148*). (17,79 д.а.)
2. Маслій Н. Д., Дем'янчук М. А. Організаційно-методичні основи інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації. *Бізнес-моделі розвитку національної економіки та підприємницьких структур: сучасні реалії та перспективи* : монографія з міжнародною участю / за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріна. Дніпро, 2018. С. 303–320. *Особистий внесок (0,46 д.а.): досліджено управління інтегрованими підприємствами при застосуванні нових форм зайнятості та праці: аутсорсинг, аутстафінг при впроваджені нових, нестандартних форм зайнятості.* (0,91 д.а.)
3. Маслій Н. Д. Активізація трудової діяльності управлінського персоналу в контексті забезпечення зростання економічної ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки та менеджменту: теорія, інновації та сучасна практика* : монографія. Книга п'ята (Розділ 6) / за ред. д.е.н., проф. Кузнєцова Е.А. Херсон, 2017. С. 106–144. (2,44 д.а.)
4. Maslii Natalia. Analysis of the structure of the population of Ukraine in 2015-2016 and intensification of the internal and external migration. *Mechanisms of interaction between competitiveness and innovation in modern international economic relations: collective monograph* / edited by M. Bezpartochnyi: in 4 Vol. / ISMA University. Riga, 2017. Vol. 2. P. 121–134. (0,88 д.а.)
5. Маслій Н. Д., Задорожнюк Н. О. Впровадження інновацій в галузь поштового зв'язку України на основі міжнародного досвіду. *Sustainable Development: Social*

and Economic Changes: Monograph. Opole, 2016. P. 78–85. *Особистий внесок* (0,25 д.а.)*: проаналізовано діяльність національного оператора поштового зв'язку України та запропонована схема впровадження інновацій в розвиток підприємств поштового зв'язку України на прикладі міжнародного досвіду.* (0,50 д.а.)

6. Маслій Н. Д., Журавльова Т. О. Вплив геополітичного фактору на стратегію розвитку Одеського регіону. *Пріоритетні напрями регіональної політики в економічній сфері (Розвиток галузей та регіонально виробництва, бюджетне регулювання та фінансування): колект. монографія*: у 2 т. Т 1 / під заг. ред. Т. О. Журальової. Павлоград, 2014. С. 85–94. *Особистий внесок* (0,32 д.а.)*: досліджено вплив геополітичного фактора на розвиток окремих галузей Одеського регіону та запропоновано використання інтелектуального потенціалу, залучення інвестиційних ресурсів та формування соціальноорієнтованої ринкової економіки* (0,64 д.а.)
7. Маслій Н. Д. Політика розвитку бізнес-взаємодії підприємств галузі зв'язку з партнерами ринку інформаційного бізнесу України в умовах е-економіки. *Інформаційне забезпечення систем прийняття рішень в економіці, техніці та організаційних сферах* : колективна монографія / під заг. ред. Л. М. Савчук. Донецьк, 2013. С. 110–119. (0,63 д.а.)
8. Маслій Н. Д. Особливості обліку та формування фінансової звітності підприємствами різних організаційно-правових форм власності. *Сучасні тенденції в оцінці ефективності управління, плануванні та обліку діяльності суб'єктів господарювання*: міжнародна колективна монографія / під заг. ред. К. Ф. Ковальчука. Донецьк, 2013. С. 179–186. (0,50 д.а.)
9. Махновська[1] Н. Д. Проблеми та перспективи формування кластерної моделі економічного розвитку регіонів України. *Стійкий розвиток регіонів України на базі кластеризації (теоретико-методологічний аспект)* : колективна монографія / під заг. ред. К.Ф. Ковальчука. Д., 2012. С. 62–76. (0,94 д.а.)

Статті у наукових фахових виданнях України

10. Маслій Н. Д. Біфуркаційна модель розвитку сфери зв'язку та інформатизації під впливом кризових явищ. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.* Львів, 2018. № 6 (134). С. 132–138. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: ICI / Index Copernicus International (Польща).* (0,78 д.а.)
11. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д., Станкова В. В. Кіберстрахування як інструмент мінімізації інформаційних ризиків підприємств в умовах глобального економічного розвитку та інформатизації суспільства. *Економіка: реалії часу*. Одеса, 2018. № С. 41–51. DOI: 10.5281/zenodo.2570060 *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: ICI / Index Copernicus International (Польща), ОАЛ / Open Academic Journals Index (США), РИНЦ (Росія), Google Scholar (США), EBSCOhost (США), Ulrich's Periodicals Directory (США), International Scientific Indexing (OAE), Journal Factor, Eurasian Scientific*

[1] Прізвище Махновська змінено на Маслій. Свідоцтво про шлюб № 171750 від 18.08.2012 р.

Journal Index (Казахстан), SOI / Scientific Object Identifier. *Особистий внесок* (0,47 д.а.)*: охарактеризовано види кіберризиків та основні нормативно-законодавчі акти, що регулюють питання кібербезпеки в Україні.* (1,41 д.а.)

12. Маслій Н. Д., Ніценко В. С. Науково-методичний підхід щодо формування партнерських відносин при інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації. *Український журнал прикладної економіки.* Тернопіль, 2018. Т. 3, № 3. С. 264–277. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open Academic Journals Index, CiteFactor, InfoBase. Особистий внесок* (0,75 д.а.)*: сформовано процес формування потенціалу партнерської взаємодії (інтеграції інтересів), розроблено критерії вибору бізнес-партнера.* (1,02 д.а.)
13. Маслій Н. Д., Ніценко В. С. Системно-синергетичний підхід щодо оцінки ефективності інтеграції підприємств сфери зв'язку та інформатизації *Український журнал прикладної економіки.* Тернопіль, 2018. Т. 3, № 4. С. 85–96. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open Academic Journals Index, CiteFactor, InfoBase*. *Особистий внесок* (0,25 д.а.)*: розроблено методику розрахунків показників ефективності інтеграції підприємств.* (0,39 д.а.).
14. Маслій Н. Д. Механізм інтеграції підприємств та послуг сфери зв'язку та інформатизації. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. Суми, 2018. Вип. 12 (78). С. 91–98. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: ICI / Index Copernicus International (Польща), РИНЦ (Росія)*. (0,73 д.а.)
15. Демьянчук М.А., Маслий Н.Д. Механизм стимулирования развития рынка ИКТ. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* Запоріжжя, 2018. Вип. №4 (103). С. 42–55. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: ICI / Index Copernicus International (Польща). Особистий внесок* (0,54 д.а.)*: запропонований механізм стимулювання розвитку ринку ІКТ, який сприятиме посиленню позиції країни на світовому ринку, сприятиме підвищенню якості життя громадян і ефективності державного управління та інше.* (1,08 д.а.)
16. Maslii N., Zakharchenko N., Butenko V., Savastieieva O. Modern technologies of detection and prevention of corruption in emerging information society. *Problems and Perspectives in Management (openaccess)*. Sumi, 2018. №16 (1). P. 58–67. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Scopus (Нідерланди), РІНЦ (Росія). Особистий внесок* (0,24 д.а.)*: запропоновано модель впровадження сучасних технологій задля запобігання корупції на підприємствах України.* (0,97 д.а.)
17. Маслий Н. Д., Вакутина М. А. Нейромаркетинг финансовых услуг. *Економічний форум.* Луцьк, 2018. Вип. 2. С. 297–304. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Ulrich's Periodicals Directory (США), РІНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,28 д.а.)*: значення категорії «нейромаркетинг», його методи та технології застосування.* (0,56 д.а.)

18. Маслій Н. Д., Осіпова М. С., Захарченко Н. В. Перспективи фінансування ЕС розробки та впровадження технологічних інновацій. *Інноваційна економіка.* Тернопіль, 2017. № 11-12'2017 (72). С. 18–23. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: РІНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,21 д.а.)*: визначено шляхи фінансування проектів в різних сферах економіки України за допомогою Європейських програм.* (0,62 д.а.)
19. Маслій Н. Д. Технологія взаємозв'язку білінгової системи банку з клієнтами – партнерами. *Львівська політехніка, Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку.* Львів, 2017. № 875. С. 56–63. (0,64 д.а.)
20. Маслій Н. Д., Лисенко К. А. Напрями формування та розвитку банківського сектора України. *Бізнес-навігатор.* Херсон, 2017. Випуск 4-2 (43). С. 103–108. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,29 д.а.)*: проведено аналіз передумов інтеграції в банківський сектор України.* (0,58 д.а.)
21. Maslii N., Zakharchenko N., Kostolonova L. Sequence of formation of the portfolio of high-tech projects. *Technology audit and production reserves.* Poltava, 2017. № 2/ 4 (34). P. 29–35. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Ulrich's Periodicals Directory (США), Index Copernicus (Польща), РИНЦ (Росія), ResearchBib (США), WorldCat (США), EBSCO(США), Directory Indexing of International Research Journals, Directory of Research Joiunals Indexing (Індія), Open Academic Journals Index (США). Особистий внесок* (0,28 д.а.)*: досліджено застосування інноваційних технологій в розвитку підприємства.* (0,84 д.а.)
22. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д. Дослідження зв'язку між макроекономічними показниками розвитку країни та податковими надходженнями. *Економічний форум.* Луцьк, 2017. №1. С. 19–25. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Ulrich's Periodicals Directory (США), РІНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,24 д.а.)*: розроблена модель парної регресії залежності податкових надходжень від макроекономічних показників.* (0,48 д.а.)
23. Маслій Н. Д. Передумови максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. Хмельницький, 2016. № 6. С. 92–96. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: РІНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США), Polish Scholarly Bibliography (Польща).* (0,47 д.а.)
24. Маслий Н. Д., Мальченко А. В. Исследование современного состояния банковского сектора. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* Запоріжжя, 2016. Вип. 6. С. 122–126. *Особистий внесок* (0,24 д.а.)*: розроблена модель парної регресії залежності податкових надходжень від макроекономічних показників.* (0,47 д.а.)
25. Маслій Н. Д. Конвергенція послуг поштового зв'язку України. *Збірник наукових праць учених та аспірантів: Економічний вісник університету.* Переяслав-Хмельницький, 2015. Вип. 26/2. С. 159–163. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Ulrich's Periodicals Directory (США),*

Google Scholar (США), Index Copernicus (Польща), Open Academic Journals Index (США), Central and Eastern European Online Library (Німеччина), РІНЦ (Росія), Directory Indexing of International Research Journals. (0,38 д.а.)

26. Князєва О. А., Маслій Н. Д. Мотиви та цілі інтеграційних процесів на різних економічних рівнях. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія:Економічні науки*. Херсон, 2015. Вип. 10, ч. 2. С. 48–53. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus (Польща), Google Scholar (США). Особистий внесок* (0,28 д.а.)*: розроблена інтеграційна модель розвитку національної економіки.* (0,56 д.а.)
27. Маслій Н. Д. Теоретичні основи та понятійний апарат інтеграційних процесів. *Прометей:* рег. зб. наук. праць з економіки. Донецьк, 2014. Вип. 3 (45). С. 52–56. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus (Польща), РІНЦ (Росія).* (0,47 д.а.)
28. Маслій Н. Д. Розвиток акредитивної форми розрахунків в умовах глобалізації світової економіки. *Економіка і управління*. Київ, 2013. №4. С. 49–53. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus (Польща).* (0,38 д.а.)
29. Маслій Н. Д., Зборщик Д. П. Аналіз характеру і впливу ринкових факторів на стан конкурентоздатного середовища сільськогосподарських підприємств. *Економіка харчової промисловості.* Одеса, 2013. 2(18). С. 31–34. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Scilit (Швейцария), Index Copernicus (Польща), WorldCat (США), FSTA (Великобритания), Google Scholar (США), CrossRef (США, Великобританія). Особистий внесок* (0,16 д.а.)*: Досліджено та виокремлено фактори впливу на стан конкурентного середовища підприємств.* (0,32 д.а.)
30. Маслій Н. Д., Агеєва І. М., Зборщик Д. П. Шляхи підвищення рівня інноваційного розвитку виробництва на підприємствах харчової промисловості з урахуванням регіональної стратегії. *Економіка харчової промисловості*. Одеса, 2013. №4 (20). С. 46–51. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Scilit (Швейцария), Index Copernicus (Польща), WorldCat (США), FSTA (Великобритания), Google Scholar (США), CrossRef (США, Великобританія). Особистий внесок* (0,14 д.а.)*: розроблено алгоритм комплексного прийняття рішення щодо фінансування інноваційних проектів із наданням державою гарантій потенційним інвесторам.* (0,42 д.а.)
31. Маслій Н. Д. Методологічні основи створення кластерів у галузі зв'язку. *Інноваційна економіка.* Тернопіль, 2013. №4 (42). С. 67–70. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: РІНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща).* (0,35 д.а.)
32. Маслій Н. Д., Задорожнюк Н. О. Маркетингова стратегія розвитку національних кластерів. *Сталий розвиток економіки*. Хмельницький, 2013. №1(18). С. 62–66. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,17 д.а.)*: конструктивна модель формування маркетингової стратегії розвитку національних кластерів.* (0,33 д.а.)

33. Махновська Н. Д., Журавльова Т. О., Жаданова Ю. О., Петрашевська А. Д. Стратегічний альянс як передумова створення національних кластерів. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну.* Київ, 2012. № 6 (68). С. 196–202 *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: Crossref (США, Великобританія) DOI prefix : 10.30857, Ulrich's Periodicals Directory (США), EBSCOhost Electronic Jornals Service (США), WorldCat (США), РИНЦ (Росія), Index Copernicus (Польща), Polish Scholarly Bibliography (Польща), Open Academic Journals Index (США), InfoBase Index (Індія), International Scientific Indexing (США), Directory Indexing of International Research Journals. Особистий внесок* (0,11 д.а.)*: організаційно-економічні основи створення та застосування стратегічних альянсів та кластерів в Україні.* (0,43 д.а.)
34. Махновська Н. Д., Спільна Н. П. Методологічний підхід до оцінки економічної ефективності захисту інформації. *Экономика Крыма:* научно-практический журнал. Симферополь, 2012. №3 (40). С. 121–125. *Особистий внесок* (0,19 д.а.)*: алгоритм аналізу ефективності захисту інформації.* (0,37 д.а.)
35. Махновська Н. Д. Концептуальні основи управління партнерських відносин в інтегрованих корпоративних структурах. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації.* Київ, 2012. № 1. С. 122–127. (0,31 д.а.)

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

36. Maslii N., Zakharchenko N., Kostolonova L. Peculiarities of the international outsourcing services: Ukrainian perspectives. *Baltic Journal of Economic Studies.* Riga, 2017. Vol. 3 (2017), No. 2. P. 86–92 / *Index Copernicus (Польща), Directory of Open Access Journals (Швеція), ESCI by Web of Science (США). Особистий внесок* (0,27 д.а.)*: визначені критерії оцінки ефективності передачі бізнес-функцій підприємств на аутсорсинг.* (0,79 д.а.)
37. Maslii N., Zhuravlova T., Zakharchenko N. Justification of innovation development and changes of organizational forms of enterprises in crisis conditions. *European journal of economics and management.* Vienna, 2017. Vol. 3 Issue 3. P. 32–39. *Особистий внесок* (0,21 д.а.)*: Оцінка відповідності основних інтеграційних об'єднань інвестиційному ринку та механізм розвитку підприємств в умовах кризи.* (0,61 д.а.)

Статті у наукових періодичних виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз

38. Маслій Н. Д., Захарченко Н. В., Мамуненко М. С. Вплив електронного документообігу на ефективність діяльності підприємства. *Молодий вчений.* Херсон, 2017. №5. С. 582–587. *Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: РІНЦ (Росія), Google Scholar (США), Directory Indexing of International Research Journals, Research Bible (США), Index Copernicus (Польща). Особистий внесок* (0,30 д.а.)*: розроблено алгоритм впровадження електронного документообігу на підприємстві.* (0,59 д.а.)

Публікації за матеріалами наукових конференцій

39. Маслій Н.Д., Дідик А.О. Особливості організації управління вертикально інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації. *Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої*

моделі економіки: збірник тез доповідей міжн. наук.-практ. інтернет-конф., м. Кропивницький, 21-22 берез. 2018 р. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 22–23. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності управління вертикально інтегрованих підприємств сфери зв'язку та інформатизації.* (0,16 д.а.)

40. Маслій Н. Д., Лисенко К. А. Методичні засади підвищення ефективності діяльності управлінського персоналу в інтегрованих горизонтальних системах. *Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки*: збірник тез доповідей міжн. наук.-практ. інтернет-конф., м. Кропивницький, 21-22 берез. 2018 р. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 126–128. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: розроблені основні напрямки оцінки ефективності функціонування горизонтально-інтегрованих систем.* (0,16 д.а.)
41. Маслій Н. Д., Дащенко С. В. Аналіз міжнародних програм сприяння розвитку високотехнологічних підприємств. *Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки*: збірник тез доповідей міжн. наук.-практ. інтернет-конф., м. Кропивницький, 21-22 берез. 2018 р. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 166–168. *Особистий внесок* (0,16 д.а.)*: аналіз європейського досвіду впровадження міжнародних програм сприяння розвитку підприємств.* (0,22 д.а.)
42. Захарченко Н. В., Маслій Н. Д., Осипова М. С. Податок на виведений капітал як перспективний засіб стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. *Фінансування, інвестування та кредитування в Україні: проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці:* збірн. наук. праць за матеріалами міжн. наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. 15-річчю каф. фінансів та банківської справи Дніпровського держ. аграрно-екон. ун-ту, м. Дніпро, 20 трав. 2018 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2018. С. 81–83. *Особистий внесок* (0,08 д.а.)*: порівняльний аналіз діючого ППП та ПВК в Україні.* (0,23 д.а.)
43. Маслій Н. Д., Кіосак Н. В. Дослідження взаємодії держави та бізнесу щодо розвитку людського потенціалу. *Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, управління та права: теорія і практика:* зб. тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 20 жовтня 2018 р.: у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2018 С. 53–53. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: ефективність інтеграції держави та бізнесу.* (0,14 д.а.)
44. Маслий Н. Д. Механизм фискального выравнивания межбюджетных отношений в Украине. *Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку:* матер. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова, м. Одеса, 14–15 верес. 2018 р. Одеса, 2018. С. 276–280. (0,17 д.а.)
45. Дем'янчук М. А., Маслій Н.Д., Мітєва М. В. Дослідження розвитку, використання та регулювання віртуальних активів в умовах дигітального середовища. *Сучасні напрями розвитку економіки в контексті євроінтеграційних процесів:* матеріали доповідей міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 2 листопада 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 75–80. *Особистий внесок* (0,12 д.а.)*: рекомендації щодо оподаткування віртуальних активів.* (0,25 д.а.)

46. Дем'янчук М. А., Маслій Н.Д. Нормативно-правове регулювання питань кібербезпеки в Україні. *Модернізація економіки у контексті інноваційного розвитку: напрями та пріоритети*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 17 листопада 2018 р. Дніпро, 2018. С. 15–19. *Особистий внесок* (0,14 д.а.)*: аналіз нормативно-правових актів, що регулюють питання кібербезпеки в Україні.* (0,29 д.а.)
47. Дем'янчук М. А., Маслій Н.Д. Кіберризики: види, особливості та можливі збитки. *Сучасні тенденції розвитку менеджменту та фінансово-економічної безпеки:* міжнар. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 26 листопада 2018 р., Черкаси, 2018. С. 110 –114. *Особистий внесок* (0,17 д.а.)*: напрямки усунення кіберризиків: технологічні рішення безпеки, просвітницька робота в сфері протидії та профілактики кіберзлочинів, а також кіберстрахування.* (0,35 д.а.)
48. Маслій Н. Д., Дащенко С. В. Теоретичні аспекти впровадження інноваційно-інвестиційного менеджменту-маркетингу на підприємстві. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки в умовах глобальної нестабільності:* матер. V міжн. наук. конф., м. Кременчук, 6-7 груд. 2017 р. Кременчук, 2017. С. 188–189. *Особистий внесок* (0,08 д.а.)*: система принципів процесу забезпечення прибутковості підприємства.* (0,12 д.а.)
49. Маслій Н. Д., Мельник А. С. Дослідження взаємозв'язку електронних фінансових послуг та електронного бізнесу в Україні. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання : сучасний стан та перспективи:* зб. матер. V міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 20-21 лист. 2017 р. Одесса, 2017. С. 184–186. *Особистий внесок* (0,1 д.а.)*: класифікація е-послуг.* (0,14 д.а.)
50. Маслій Н. Д., Мельник А. С. Вплив інформаційних технологій на формування електронної економіки в різних сферах. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки:* матер. IV міжн. наук.-практ. конф., м. Львів, 18-19 трав. 2017 р. Львів, 2017. С. 283-285. *Особистий внесок* (0,1 д.а.)*: аналіз сфери зв'язку та інформатизації.* (0,13 д.а.)
51. Маслій Н. Д., Дідик А. О. Інструменти стимулювання персоналу в процесі підвищення ефективності діяльності підприємств та банків. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи :* зб. матер. IV міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 16-17 трав. 2017 р. Одесса, 2017. С. 142–144. *Особистий внесок* (0,1 д.а.)*: основні форми мотивації персоналу підприємств.* (0,16 д.а.)
52. Маслій Н. Д., Фі Т. Х. Трансформація валютної політики України в умовах економічної інтеграції. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. III міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23-24 груд. 2016 р. Одеса, 2016. С. 135–139. *Особистий внесок* (0,1 д.а.)*: аналіз передумов економічної інтеграції.* (0,13 д.а.)
53. Маслій Н. Д., Афієнко А. Ю. Вплив внутрішньої міграції на показники економічного розвитку України. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. III міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23-24 груд. 2016 р. Одеса, 2016. С. 166–168. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: взаємозалежність міграційних процесів та розвитку виробничої діяльності національних підприємств.* (0,15 д.а.)

54. Маслій Н.Д., Костолонова Л.В., Варченко А.Є. Вплив інформаційних технологій на розвиток економіки Південного регіону. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи :* зб. матер. III міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 23-24 груд. 2016 р. Одесса, 2016. С. 139–141. *Особистий внесок* (0,08 д.а.)*: аналіз обсягу наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств), у Південному регіоні.* (0,13 д.а.)
55. Дем'янчук М. А., Маслій Н. Д. Дослідження впливу сукупності потенціалів на сталий розвиток телекомунікаційного підприємства. *Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації:* зб. тез міжн. наук.-практ. інтернет-конф., м. Кременчук, 16-18 лист. 2016 р. Кременчук, 2016. С. 209–212. *Особистий внесок* (0,05 д.а.)*: моделювання потенціалу сталого розвитку телекомунікаційного підприємства крізь сукупність його потенціалів*. (0,11 д.а.)
56. Маслій Н. Д. Індикатори впливу на фінансову безпеку України в умовах глобальних інтеграційних процесів. *Формування нової парадигми управління фінансами та бізнесом в умовах посилення євроінтеграційних процесів в Україні:* зб. тез наук. доповідей І міжн. наук.-прак. конф., м. Львів, 27 жовт. 2016 р. Львів, 2016. С. 356–359. (0,16 д.а.)
57. Маслій Н. Д. Стартапи як напрямок розвитку сучасної економіки. *Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика :* матер. III міжн. наук.-практ. конф., м. Хмельницький–Кам'янець-Подільський, 6-8 жовт. 2016 р. Хмельницький, 2016. С. 151–153. (0,27 д.а.)
58. Maslii Natalia. Approach to forecasting of financial results of an enterprise under conditions of uncertainty. *International Scientific Conference Economy without borders: Integration, Innovation, Cross-border cooperation.* August 26th, 2016, Kaunas, Lithuania, 2016. P. 78–82. (0,32 д.а.)
59. Маслій Н. Д., Дем'янчук М. А., Гуцул О. Г. Концептуальна модель дослідження впливу сукупності потенціалів підприємства зв'язку на його сталий розвиток. *Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та мікрорівнях:* матер. Міжн. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одесса, 7 черв. 2016 р. Одеса, 2016. С. 65–67. *Особистий внесок* (0,08 д.а.)*: класифікація потенціалів підвищення ефективності діяльності підприємств сфери зв'язку та інформатизації.* (0,24 д.а.)
60. Маслій Н. Д., Руснак І. С. Управління ресурсною базою банків в умовах інтеграції. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. II міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 27-28 трав. 2016 р. Одеса, 2016. С. 187–190. *Особистий внесок* (0,15 д.а.)*: визначення шляхів фінансування підприємств банками в умовах посилення інтеграційних процесів.* (0,23 д.а.)
61. Маслій Н.Д., Перевознюк Є.Р. Особливості обліку фінансових інвестицій. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання : сучасний стан та перспективи:* зб. матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 27-28 трав. 2016 р. Одеса, 2016. С. 121–123. *Особистий внесок*

(0,10 д.а.)*: напрямки додаткового фінансування розвитку підприємств.* (0,15 д.а.)

62. Маслій Н. Д., Буюклі В. В. Оптимізація управління трансакційними витратами підприємства. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. ІІ міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 27-28 трав. 2016 р. Одеса, 2016. С. 118-121. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: аналіз трансакційних витрат підприємства та розробка шляхів їх мінімізації.* (0,17 д.а.)
63. Маслій Н. Д., Афієнко А. Ю. Вплив інтеграційних форм діяльності суб'єктів господарювання на розвиток економіки. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. ІІ міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 27-28 трав. 2016 р. Одеса, 2016. С. 104–107. *Особистий внесок* (0,16 д.а.)*: класифікація інтеграційних форм розвитку підприємств та їх характеристика.* (0,26 д.а.)
64. Маслий Н.Д., Сургай Е.В. Анализ факторов, влияющих на конкурентоспособность товаров мирового рынка. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. ІІ міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 27-28 трав. 2016 р. Одесса, 2016. С.33–37. *Особистий внесок* (0,16 д.а.)*: міжнародний досвід просування товарів та послуг та напрямки підвищення їх конкурентоспроможності.* (0,26 д.а.)
65. Маслій Н. Д. Біфуркаційний характер розвитку фінансової системи. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи:* зб. матер. І міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25-26 груд. 2015 р. Одесса, 2015. С. 491–495. (0,31 д.а.)
66. Маслий Н. Д. Стратегические цели развития отрасли почтовой связи. *Проблемы развития современной экономики и права:* материалы VI межд. конф. науч.-практ. конф., г. Каменск-Шахтинский, 17 нояб. 2015 г.: в 2 томах. Т. 1. Каменск-Шахтинский, 2015. С. 62–64. (0,26 д.а.)
67. Маслий Н. Д., Задорожнюк Н. А. Развитие национальной экономики на основе внедрения инноваций (на примере Украины*). Актуальные проблемы взаимодействия экономики, государства и общества:* сб. матер. І межд. науч.-практ. конф., г. Дербент, 30 мая 2015 г. Вып. І. Дербент, 2015. С. 153–155. *Особистий внесок* (0,14 д.а.)*: впровадження інновації на національних підприємствах.* (0,28 д.а.)
68. Маслій Н. Д., Дем'янчук М. А. Інтеграція підприємств як фактор сталого розвитку в умовах глобалізації. *Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси в розвитку національних економік:* матер. ІІ міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 29 квіт. 2015 р. Тернопіль, 2015. С. 23–26. *Особистий внесок* (0,09 д.а.)*: дослідження переваг та недоліків інтеграції підприємств.* (0,18 д.а.)
69. Маслій Н. Д., Кіскаркіна Ю. В. Аналіз функціональної спрямованості сучасних інтеграційних форм розвитку національних підприємств. *Актуальні проблеми економіки: теорія і практика:* зб. матер. 71-ї студ. наук. конф., м. Одеса, 23-24 квіт. 2015 р. Одесса, 2015. С. 68–72. *Особистий внесок* (0,17 д.а.)*: оцінка сучасних інтеграційних форм розвитку підприємств.* (0,27 д.а.)

70. Маслій Н. Д., Країло М. І. Директ-маркетинг в Україні: тенденції, проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми економіки: теорія і практика:* зб. матер.71-ої студ. наук. конф., м. Одеса, 23-24 квіт. 2015 р. Одесса, 2015. С. 72–76. *Особистий внесок* (0,16 д.а.)*: маркетингові стратегії розвитку підприємств та механізм впровадження директ-маркетингу.* (0,26 д.а.)
71. Маслій Н. Д., Кіскаркіна Ю. В. Основні передумови створення інтеграційних форм розвитку підприємств в Україні. *Механізми та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів:* зб. тез наук. робіт учасників міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 17-18 квіт. 2015 р. Одеса, 2015. С. 45–50. *Особистий внесок* (0,25 д.а.)*: технології створення інтеграційних форм розвитку підприємств.* (0,32 д.а.)
72. Маслій Н. Д. Вплив елементів контролінгу на ефективність управління підприємством. *Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика :* матер. міжн. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 2-4 жовт. 2014 р. Хмельницький, 2014. С. 169–171. *Особистий внесок: механізм впровадження контролінгу на сучасних підприємствах.* (0,24 д.а.)
73. Маслій Н. Д., Бурова Н. І. Обґрунтування необхідності застосування акредитиву у сфері зовнішньоекономічної діяльності України. *Инновации регионального развития: менеджмент, маркетинг, внешнеэкономическая деятельность:* матер. науч.-практ. конф. молодых исследователей, г. Одесса, 26 апр. 2013 г. Одесса, 2013. С. 26–28. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: запропоновано модель використання розрахунків акредитивом при співпраці підприємств.* (0,15 д.а.)
74. Маслій Н. Д., Алєргуш І. О. Кластерна політика транскордонного співробітництва. *Инновации регионального развития: менеджмент, маркетинг, внешнеэкономическая деятельность:* матер. науч.-практ. конф. молодых исследователей, г. Одесса, 26 апр. 2013 г. Одесса, 2013. С. 28–30. *Особистий внесок* (0,10 д.а.)*: визначені напрямки та сфери кластеризації економіки.* (0,13 д.а.)

Патенти, авторські свідоцтва

75. Маслій Н. Д. Методичний інструментарій визначення показників ефективності при інтеграції підприємств: св-во. авт. права на твір 68721 Україна. № 69304; заявл. 22. 09. 2016; реєстр. 22. 11. 2016. 22 с. (0,83 д.а.)

АНОТАЦІЯ

Маслій Н.Д. Інтеграційні форми розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації: теорія, методологія, практика. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Державний університет телекомунікацій Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2019.

В дисертаційній роботі досліджено генезис теорії інтеграції у процесі економічного розвитку, наведено науково-методичний підхід до систематизації ієрархічних рівнів нормативно-правового середовища регулювання інтеграційних процесів, розроблено науковий базис багаторівневої систематизації мотивів інтеграції на різних рівнях

національної економіки. Розроблено науковий підхід та прикладні інструменти визначення та розрахунку потенціалу сумісності підприємств інтегрованої структури, обґрунтовано методику вибору бізнес-партнера. Побудовано біфуркаційну модель розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації України під впливом кризових явищ. Розроблено концептуальні основи та складові механізму інтеграції підприємств. Запропоновано концептуальну модель процесу захисту інформаційних ресурсів та нематеріальних активів в інтегрованих системах, концепцію максимізації цінностей під час створення ланцюжка вартості інтегрованої групи підприємств, систему урахування впливу геополітичного фактора на розвиток інтеграційних процесів, прикладний підхід до конвергенції послуг в інтегрованій структурі, фінансові інструменти інтеграційних процесів та імітаційну модель державно-приватного партнерства на основі ERP-системи. Доопрацьовано системно-синергетичний підхід щодо оцінки ефективності інтеграції, науково-прикладний підхід до побудови багатофакторної моделі розвитку сфери зв'язку та інформатизації України, підходи до моделювання маркетингової стратегії та оптимізації оргструктури управління, систему показників оцінки ефективності інтеграції.

Ключові слова: інтеграція, розвиток, підприємство, сфера зв'язку та інформатизації, потенціал сумісності, механізм, інтегровані системи, біфуркація, конвергенція, системно-синергетичний підхід, ефективність.

ABSTRACT

Maslii, N. D. Integration forms of development of enterprises in the sphere of communication and informatization: theory, methodology, practice. – Qualification scientific work on the rights of manuscript.

The thesis for receiving a scientific degree of the Doctor of Economic Sciences on specialty 08.00.04 – Economics and enterprise management (by economic activities). – The State University of Telecommunications, Kyiv, 2019.

The aim of the thesis is to substantiate the theoretical, methodological and applied foundations of building integration forms of development of enterprises in the sphere of communication and information in the conditions of digitalization of the economy.

The object of the study is the process of integration of enterprises in the sphere of communication and information in the development of the digital environment.

The subject of research is the theoretical basis, methodological approaches and practical aspects of the formation and implementation of integration forms of development of enterprises in the field of communication and information.

The main scientific result is the substantiation of theoretical, methodological and methodological provisions and practical approaches, which together solve an important scientific problem for the development of integration forms of development of enterprises in the sphere of communication and information in the transformation of the economy.

For the first time proved the motives and goals of integration of the enterprises of communication and information at three levels: macro-level, mesolevel and the micro-level; the developed scientific and methodical approach to systematization of normative regulation of activities of integrated enterprises in the sphere of

communication; developed scientific-methodical bases of calculation of the potential compatibility of the enterprises of the integrated structure and the technique of selecting a business partner; built a bifurcation model of development of the enterprises of sphere of communication and Informatization of Ukraine under the influence of the crisis phenomena; conceptual bases and components of the mechanism of integration of enterprises are developed; a conceptual model of the process of protection of information resources and intangible assets in integrated systems is proposed, which helps to minimize risks and increase economic security in cyberspace.

The concept of maximizing values during the creation of the value chain of an integrated group of enterprises has been improved; the system-synergetic approach to assessing the effectiveness of the integration of enterprises in the sphere of communication and information, which allows to achieve a synergetic effect; scientific and applied approaches to taking into account the influence of the geopolitical factor on the development of integration processes; scientific and applied bases of convergence of services in an integrated structure, which are based on the integration of technological solutions and business processes, marketing decisions and other socio-economic factors; scientific approach to simulation modelling of public-private partnership and business interaction with the elements of ERP-system, using which will form an effective, adaptive and secure it infrastructure for the integration of enterprises.

Scientific views on the integration of enterprises were further developed, through which a new semantic content of the concept of "integration of enterprises" was formulated; scientific and applied approach to the construction of a multifactor model of the development of the sphere of communication and information of Ukraine, which will contribute to the implementation of progressive imperatives of the country's development; methodological foundations of the accounting process and the formation of financial statements of integrated enterprises by introducing new indicators of financial results and the introduction of a letter of credit form of calculations; scientific and applied approaches to modelling of marketing strategy of development of integrated enterprises in the sphere of communication and information, which allows to form conceptual views on the overall marketing strategy for enterprises belonging to the integrated group; theoretical and applied approaches to optimizing the management of integrated structures through a combination of linear and program-target structures, which allows to achieve a high level of adaptation to changes and provides flexibility and efficiency of resources manoeuvring.

Practical significance of the obtained results lies in the fact that the main provisions and conclusions of the thesis can be used by public authorities at formation of projects of normative-legal documents related to the regulation of the market of services of communication and information, as well as enterprises in the process of formation of projects of creation of integration forms of development.

Keywords: integration, development, enterprise, sphere of communication and informatization, potential partners, mechanizm, integration systems, bifurcation, convergence, systemically-synergetic approach, efficiency

Підписано до друку 07.08.2019.
Обсяг 1,9 авт. арк. Формат 60х84/16.
Тираж 100 прим. Папір офсетний. Зам. № 411.

Надруковано у друкарні видавництва «Астропринт»
(Свідоцтво ДК № 1373 від 28.05.2003 р.)
м. Одеса, вул. Разумовська, 21.
Тел./факс: (0482) 37-14-25, 37-24-26, 33-07-17.
www.astroprint.odessa.ua; www.fotoalbom-odessa.com